

NAŠ GLAS

DROGA
METIJSTVO IN ŽIVILSKA INDUSTRIJA n. sol. o. PORTOROŽ

INTERNA IZDAJA

»Naš glas« izdaja delovna organizacija Droga, Portorož. List urejuje uredniški odbor skladno s predpisi. Predsednica uredniškega odbora Majda VLAČIČ. Odgovorna in glavna urednica Albina ŠKAPIN. Tiska GDO Tiskarna Jadran 1987, v nakladi 2500 izvodov. List dobijo člani kolektiva brezplačno.

LETO XXIX

PORTOROŽ, OKTOBER 1987

STEVILKA 3

MANJSI MANJ PROBLEMOV?

DO Droga pred reorganizacijo

Novembra letos bo minilo natanko 4 leta od poteka prve seje delavskega sveta »novo« konstituirane delovne organizacije DROGA, ki naj bi z združenimi močmi lažje reševali probleme posameznikov.

V tem relativno kratkem obdobju se je pokazalo, da so bili posamezni problemi v TOZD resnično lažje rešljivi (predvsem s komercialne plati), toda zaradi heterogenosti dejavnosti, množičnosti zaposlenih, oddaljenosti temeljnih organizacij in poslovnih enot — t.j. značilnosti, ki jih je združitev 4-DO prinesla, je bilo teh problemov toliko, da se jih ni dalo sprotno reševati.

Svojevredna problematika posameznih dejavnosti (kmetijstvo, ribištvo, mesno-predelovalna industrija...) je zahtevala, oz. zahteva ločeno reševanje problemov in s tem za vsak problem več časa. Tako so se številne male nerešene težave spremenile v večje in da so te postale še večje so pripomogle za ostre gospodarske razmere v državi in nasploh. Problemi so se nakopičili, začela so se postavljati vprašanja smotrnosti obstoječe organiziranosti. V DROGO so bili povabljeni predstavniki Zavoda za produktivnost dela iz Ljubljane, da izdelajo analizo o poslovni in organizacijski problematiki delovne organizacije.

Analiza je pokazala, da v DO DROGA prednjačijo problemi s področja: upravljanja in vodenja, organizacije poslovanja, odgovornosti, reda in discipline ter organizacijske strukture.

Navedeni problemski kompleksi so ozko medsebojno povezani in je ločeno reševanje le-teh nemožne. Vzroki pojavljanja omenjenih problemov so v: heterogenosti dejavnosti DO, lokacijski raztresenosti z močnimi vplivi teritorialnih okolij, različnih razvojnih možnostih posameznih dejavnosti ter v premajhni medsebojni dohodkovni povezanosti.

Omenjeni poslovno organizacijski problemi pa ne vplivajo moteče le na upravljanje, vodenje ipd., temveč tudi na finančno poslovanje, organizacijo informacijskega sistema, opredelitev poslovne strategije, investicij... vse to pa vpliva na poslovno stabilnost delovne organizacije.

Zaradi tega je vodstvo SOZD TIMAV skupaj s strokovnimi službami in posameznimi poslovnimi organi DO DROGA prišlo do zaključka, da je najbolje, da se določene dejavnosti ločijo in organizirajo kot samostojne delovne organizacije v okviru SOZD TIMAV.

Komisija SOZD je pripravila naslednji predlog organizacijskih sprememb v DO DROGA:

1. KMETIJSKA PROIZVODNJA

S primarno kmetijsko proizvodnjo in predelavo se v DO DROGA ukvarjajo naslednje TOZD:

- TOZD VINAKOPER
- TOK VINAKRAS
- TOK AGRARIA

1. a) Organizacija kmetijske proizvodnje na Obali

Na obalnem območju imata TOZD VINAKOPER in TOK AGRARIA podobne razvojne usmeritve na področju vinogradništva in sadjarstva. Skupna razvojna vprašanja so: racionalna izraba površin za obnovo trajnih nasadov, združevanje družbene zemlje za obnovo nasadov v

sodelovanju z združenimi kmeti, obdelava manjših družbenih vinogradov v sodelovanju z združenimi kmeti preko oblik dolgoročnega sodelovanja (model združevanja zemlje, sredstev in dela).

Skupni so tudi tehnološko-tehnični problemi obnove: urejanje zemljišč, pridobivanje sredstev, tehnika obnove, kader, repromaterial, infrastrukturni objekti

(hladilnica). V ta sklop problematike sodi tudi obnova oljčnih nasadov.

Poleg razvojnih in organizacijskih problemov je prisotna skupna problematika odkupnih in prodajnih cen (odkup grozdja in sadja) in skupno nastopanje na tržišču. Vse to narekuje skupno urejanje vseh ekonomskih relacij od proizvodnje, preko predelave do prodaje.

Skupna razvojna politika ob angažiranju družbenih in zasebnih sredstev omogoča realizacijo planov obnove trajnih nasadov ter zastavljeno prestrukturiranje v smeri povečane obnove vinogradov, sort in večjega deleža sadjarske zlasti pa vinogradniške proizvodnje in zasebnega sektorja.

Vinska klet je skupen predelovalni objekt s funkcijo odkupa, predelave in priprave blaga za prodajo. Načrtovana gradnja hladilnice, vezana na promet z zelenjavo in sadjem, se pojavlja kot skupen objekt za potrebe obeh sektorjev. Na ta način je možno zagotoviti racionalnost v izgradnji in koriščenju objekta. Poleg vinogradništva in sadjarstva je vrtnarstvo glavna proizvodna usmeritev. Pretežni nosilec razvoja te dejavnosti je združni sektor. Skupni razvojni problemi se pojavljajo pri smotrnem koriščenju zemljiških kapacitet, urejanju namakalnih sistemov, skupnem koriščenju hladilniških kapacitet in pri skupnem formiranju ponudbe kmetijskih proizvodov.

Razvoj živinorejske proizvodnje je omejen le na zasebni sektor, prilagojen naravnim danostim in dopolnjuje program vrtnarske in poljedelske proizvodnje.

PREDLOG:

ZA ZAGOTOVITEV ENOTNEGA IN USKLAJENEGA RAZVOJA KMETIJSKE PROIZVODNJE SE ZDRUŽITA TOZD VINAKOPER IN TOK AGRARIA V OZD »AGRARIA« KOPER.

Znotraj OZD se organizirajo delovne enote: klet, družbeno vinogradništvo, družbeno sadjarstvo, na terenu pa združni proizvodni okoliši kooperantov, kmetijska pospeševalna služba in vsa infrastruktura, potrebna za organizacijo kmetijske proizvodnje.

Posebno vlogo ima samostojna HKS.

1. b) Organizacija kmetijske proizvodnje na Krasu

Na območju občine Sežana je kmetijska proizvodnja zasebnega, družbenega sektorja in predelava organizirana v TOK VINAKRAS SEŽANA.

Dejavnosti TOK so:

- vinogradniška proizvodnja zasebnega sektorja
- vinogradniška proizvodnja družbenega sektorja

(Nadaljevanje na 2. str.)

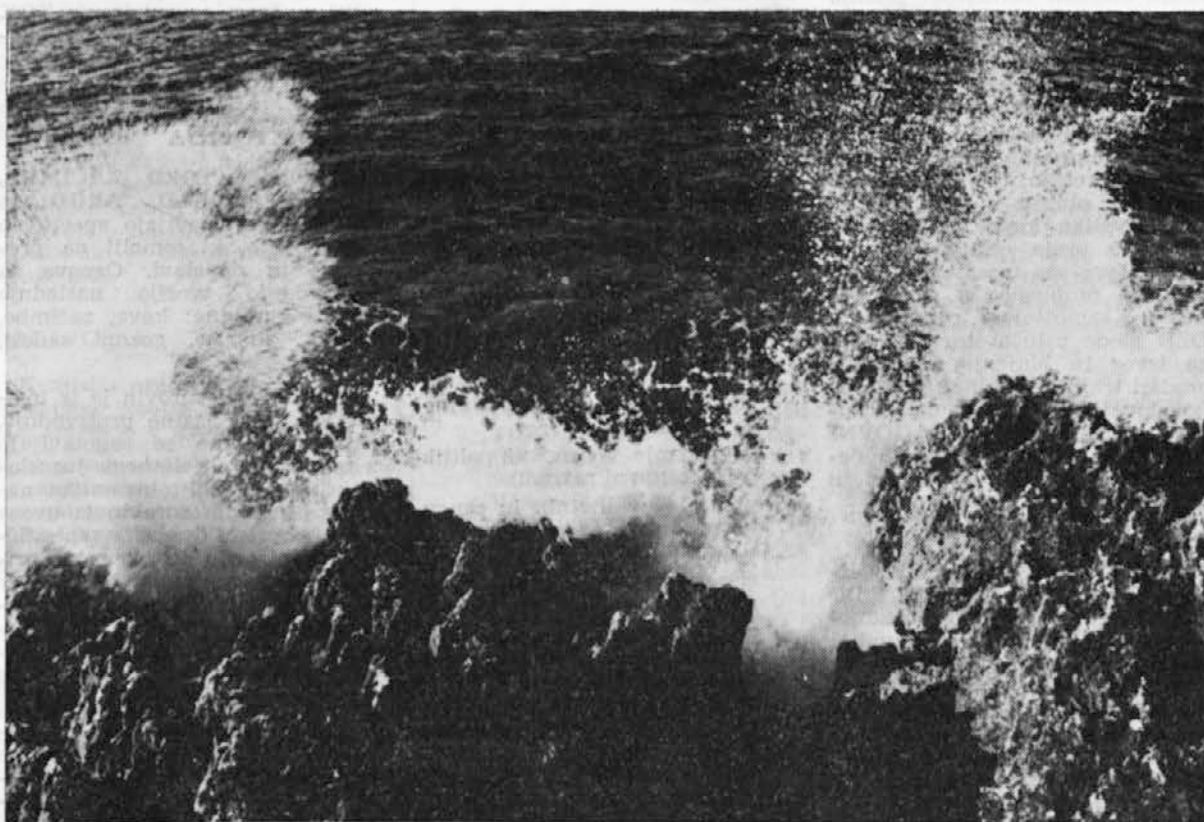

Foto: Dora Benčič

DO Droga pred reorganizacijo

(Nadaljevanje s 1. str.)

- sadjarska proizvodnja zasebnega sektorja
- živinorejsko poljedelska proizvodnja zasebnega sektorja
- predelava grozdja v vinski kleti
- HKS.

Pretežni del kmetijske proizvodnje je organiziran v združenem sektorju.

PREDLOG:

TOK »VINAKRAS« SEŽANA SE ORGANIZIRA KOT ENOVITA OZD.

Znotraj OZD »VINAKRAS« SEŽANA so delovne enote: družbeno vinogradništvo, klet, združni proizvodni okoliši in samostojna HKS.

1. c) Nova organiziranost dveh OZD zagotavlja:

- enotno vodenje kmetijske politike na obalnem in na kraškem območju
- usklajeno delovanje pri izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti
- racionalno izrabo predelovalnih kapacitet
- skupno ponudbo kmetijskih pridelkov in proizvodov.

V OZD »AGRARIA« KOPER in »VINAKRAS« SEŽANA bodo ločeno organizirane tudi naslednje službe:

1. komercialna (nabava, prodaja)
2. finančna
3. računovodska
4. planska
5. splošno-kadrovsko-pravna
6. razvojna (razvoj, investicije).

Ad. 1. Komercialna funkcija

Vsaka DO organizira samostojno komercialno službo.

V DSSS SOZD pa se opravljajo naslednje naloge:

- nabava umetnih gnojil in zaščitnih sredstev, kmetijske mehanizacije in rezervnih delov
- nabava vin
- usklajevanje blagovnih tokov pri poslovanju z velikimi sistemi izven SOZD ter pri prodaji znotraj sistema SOZD TIMAV (DO PRESKRBA, DO TOP, DO DROGA, DO JADRAN).

Ad. 2. Finančna funkcija se izvaja v finančni službi OZD, IB SOZD in HKS. Vsaka OZD ima svojo finančno operativno. Naloge IB so predvsem naslednje:

- združevanje sredstev za skupne investicije SOZD
- združevanje sredstev FNP
- združevanje sredstev za skupne naložbe izven SOZD
- združevanje kratkoročnih sredstev članic in drugih
- opravljanje plačilnega prometa
- nudenje strokovne pomoči
- skupno pridobivanje selektivnih kreditov.

Naloge finančne službe OZD so predvsem vezane na finančno planiranje v povezavi s proizvodno in komercialno funkcijo.

Ad. 3., 4., 5., 6.

Vsaka OZD bo tudi organizirala vse potrebne ostale službe za opravljanje drugih poslovnih funkcij kot so: računovodska, planska, splošno-kadrovsko. V DSSS SOZD bo organizirana skupna razvojna služba za potrebe obeh kleti (enologija).

V skladu z obstoječimi planskimi akti SOZD se bodo v DSSS SOZD opravljale tudi druge razvojne naloge ter koordinirale nekatere aktivnosti s področja plana, splošno-pravno-kadrovskih zadev. Računalniško obdelavo podatkov za obe OZD bo opravljal računalniški center v Sežani.

Glede na kritično prodajo vin se organizira prodajna funkcija v DO s ciljem čim večjega vpliva na večanje prodaje. V primeru nadaljnjega upadanja prodaje vin je smiselno proučiti možnost združitve proizvodnje vina v večji sistem proizvodnje in prometa z vini, zaradi lažje komplementarnosti asortimana.

2. MESNOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

Mesno-predelovalna industrija TOZD »KRAS« MPI SEŽANA se ukvarja z:

- maloprodajo in grosiranjem vseh vrst mesa in mesnih izdelkov — mesnice
- klanjem živine — klavnica in hladilnica Sečovlje
- predelavo trajnih suhomesnatih proizvodov — pršutarna Šepulje.

Dejavnost TOZD je organizirana na območju obalno-kraških občin in delno v hrvaški Istri.

DO se s svežim mesom v pretežni meri, s surovinami za proizvodnjo trajnih izdelkov (pršut) pa v celoti, oskrbuje iz ostalih območij v SRS in iz drugih republik in pokrajin.

TOK VINAKRAS SEŽANA odkupuje in prodaja vso klavno živino »KRAS« MPI SEŽANA — skupno imata organizirano v različnih oblikah namensko pitanje živine za potrebe MPI. Glede prevzema živine in organizacije pitanja so neurejeni odnosi med MPI in TOK AGRARIA KOPER.

TOZD »KRAS« MPI samostojno razvija program maloprodaje mesa in mesnih izdelkov, oskrbuje v pretežni meri hotelsko-gostinske obrate v DO TOP in druge velike kupce. TOZD samostojno ureja celotno politiko nabave svežega mesa, surovin in cenovno problematiko. Prav tako se samostojno povezuje z OZD glede uslužnostnega klanja za izvoz in hlajenje mesa. Pri prodaji trajnih suhomesnatih proizvodov in pri izvozu delno koristi usluge TOZD BLAGOVNI PROMET — oziroma njenih delavcev, ki so locirani na sedežu TOZD »KRAS« MPI.

PREDLOG:

TOZD »KRAS« MPI SE ORGANIZIRA KOT ENOVITA DO MPI KRAS SEŽANA, z obstoječimi DE: pršutarna, klavnica, mesnice, skladišče mesa.

V DO bodo organizirane naslednje službe:

1. komercialna
2. finančna
3. računovodska
4. planska
5. splošno-kadrovsko-pravna
6. razvojna.

Tudi naloge navedenih služb v tej DO se izvajajo po podobnem principu kot v kmetijskih OZD.

Pri izvajanju komercialne funkcije je vsa operativna v delovni organizaciji. Na ravni SOZD se sklepajo pogodbe z velikimi sistemi ter usklajuje pri prodaji znotraj sistema SOZD (PRESKRBA, TOP, JADRAN, DROGA). Računalniško obdelavo podatkov bo za DO opravljal računalniški center v Sežani.

Finančno funkcijo bo DO izvajala preko svoje finančne službe in Interne banke SOZD.

3. RIBIŠTVO

TOZD RIBA se ukvarja z ulovom rib v družbenem sektorju in v kooperaciji z individualnimi ribiči, gojenjem školjk in prodajo sveže ribe.

TOZD RIBA v pretežni meri (80 odstotkov) plasira plavo ribo TOZD DELAMARIS za potrebe predelave in je njen glavni dobavitelj.

TOZD samostojno razvija prodajo vseh vrst svežih rib in školjk preko organizirane mreže ribarnic in z lastnimi prevoznimi sredstvi. Prodajna mesta zalaga tudi z ribami iz uvoza.

TOZD ima organizirano hlajenje in skladiščenje rib ter v skromni obliki konfekcioniranje rib za prodajo v svežem stanju.

TOZD DELAMARIS se ukvarja s predelavo plave ribe, proizvodnjo ribjih konzerv in proizvodnjo ribje moke. Delno si zagotavlja surovino za predelavo z uvozom rib.

Na nivoju DO DROGA je organizirana finančna in razvojna služba.

TOZD BLAGOVNI PROMET je organizator izvoza in uvoza za potrebe obeh TOZD in vrši prodajo proizvodov TOZD DELAMARIS.

Glavne smeri razvoja v TOZD RIBA so bile v obnovi in povečanju števila ladij za ulov rib, v širitvi maloprodajnih mest sveže ribe in v organiziranju gojenja školjk.

TOZD DELAMARIS je z izgradnjo nove tovarne za predelavo plave ribe posodobil zastarelo predelavo in bistveno povečal predelovalne kapacitete.

Na štartu v novo srednjeročno obdobje do leta 1990 se je celotna ribiška dejavnost znašla v težkem ekonomskem položaju, ki zahteva korekcijo srednjeročnih in dolgoročnih planskih ciljev ter spremembo proizvodnega in prodajnega programa.

Glavni zaviralni faktorji so:

- zaostajanje v doseganju planiranega ulova in predelave
- padanje zanimivosti prodajnega programa
- zaostajanje v cenovni politiki (nižji cenovni razredi)
- premalo kvalitativnih in cenovno zanimivih proizvodov
- premajhne družbene stimulacije pri ulovu rib in izvozu ribjih konzerv
- nekoordinirano in pomanjkljivo delo služb v DO pri uveljavljanju dejavnosti ribištvu in sistemskih rešitev, cenovne politike, sredstev za razširjeno reprodukcijo vizavi ostalih kmetijskih dejavnosti
- dispergirano razvojnih in drugih strokovnih služb, ki delajo za potrebe obeh TOZD.

Komisija za izdelavo sanacijskega programa je izdelala sanacijski program za ribiško dejavnost kot celoto.

Težina nakopičenih problemov je taka, da ima sanacija dolgoročni značaj. V delu komisije so pri iskanju rešitev za izboljšanje poslovanja prihajale na dan ugotovitve, da sta ulov in predelava ter prodaja zaokrožena in nedeljiva celota tako z vidika organiziranosti, tehnologije, dohodka, kadrov, razvoja, plasmana, naložb in družbenih intervencij.

Vsled tega zaključujemo, da je potrebna skupna razvojna strategija na naslednjih področjih:

- skupna organizacija ulova za potrebe maloprodaje, predelave in izvoza
- enoten program vzgoje marikultur, dodelave in pakiranja
- enotna prodajna paleta proizvodov
- skupno nastopanje na domačem in tujem trgu in razvoj višjih oblik sodelovanja
- skupno odločanje o proizvodnem in prodajnem programu s ciljem optimalizacije dohodka
- racionalno izkoriščanje že obstoječih proizvodnih objektov
- večja učinkovitost združene strokovne ekipe in poenotenje razvojnih usmeritev ter uveljavitev panoge
- racionalno usmerjanje družbenih stimulacij v dohodkovno zanimive programe
- skupen nastop pri organizaciji ulova in vzgoje v srednjem in južnem Jadranu.

PREDLOGI:

DA BI LAHKO DOSEGLI NAVEDENE CILJE IN IZPELJALI SANACIJSKE PROGRAME, SE ZDRUŽITA TOZD RIBA IN TOZD DELAMARIS V TOZD »RIBIŠTVO«.

Poleg tega je potrebno proučiti možnost organiziranja TOK ribištvu v sklopu ribiške dejavnosti.

4. DRUGA AGROŽIVILSKA PROIZVODNJA

Dejavnosti TOZD ZAČIMBA, SUDEST, GOSAD, ARGO in SOLINE predstavljajo specifično proizvodnjo, ki temelji na predelavi in dodelavi. Osnove za proizvodnjo tvorijo naslednje glavne surovine: kava, začimbe, zelišča, žitarice, gozdni sadeži, zelenjava, sol.

Dobrišen del surovin je iz uvoza. Sol je iz lastne proizvodnje, ostale surovine se zagotavljajo z nabavami s celotnega jugoslovenskega trga. Problematika nabave potrebnih surovin iz uvoza terja povsem drugačno specifično organizacijo dela, sprotne prilaganje svetovnim cenam ter ustrezne konstrukcije izvoznouvoznih poslov, kar istočasno pomeni povsem drugačno poslovno preokupacijo in kadrovsko specializacijo.

Zagotavljanje surovin na domačem trgu temelji na prostem odkupu (zelišča in gozdni sadeži), ostale surovine pa se zagotavljajo na osnovi letnih kupoprodajnih pogodb. V tem delu se

čuti pomanjkanje dolgoročnih poslovnih povezav s proizvajalci hrane. V srednjeročnih in dolgoročnih usmeritvah ni dorečena strategija zagotavljanja surovin. Ta del industrije zaposluje kadre s področja biokemijskih znanosti ter je pod vplivom velikih in hitrih tehnoloških sprememb doma in v svetu.

PREDLOG:

V OKVIRU DO »DROGA« SE ORGANIZIRAJO NASLEDNJE TOZD:

RIBIŠTVO, ZAČIMBA, SOLINE, SUDEST, GOSAD, ARGO.

Področje blagovnih tokov je trenutno organizirano v TOZD BLAGOVNI PROMET. Glede na novo organizacijo in dosedanje ugotovitve pri upravljanju v DSSS in TOZD BLAGOVNI PROMET Komisija **PREDLAGA**, DA SE FUNKCIJE TOZD BLAGOVNI PROMET ZDRUŽIJO V DSSS.

Tako bomo imeli na ravni DSSS DO »DROGA« združene naslednje funkcije:

- nabava
- prodaja
- zunanja trgovina
- finance
- planiranje in analiza poslovanja
- računovodstvo
- razvoj in investicije
- splošno-kadrovska funkcija
- informatika
- distribucija in transport.

V DSSS SOZD se s področja komercialne funkcije izvaja naslednje naloge:

- sklepanje skupnih pogodb pri velikih sistemih oziroma pri nabavi strateških proizvodov (olje, sladkor, koroza)
- usklajevanje pri prodaji znotraj sistema SOZD (PRESKRBA, TOP, JADRAN).

Finančno poslovanje bo DO izvajala preko svoje finančne službe in Interne banke SOZD TIMAV, z nalogami, določenimi v srednjeročnem planu SOZD TIMAV.

Računalniško obdelavo bo opravljal za potrebe DO lasten računalniški center. Ostale funkcije se izvajajo na ravni DO oziroma SOZD, kot je bilo opredeljeno za druge DO.

ZAKLJUČKI:

Komisija predlaga, da se organizacijske izboljšave v DO DROGA izvedejo v dveh delih:

1. V prvem delu se pripravi organiziranost kmetijstva in mesnopredelovalne industrije, ki bi začela s 1. 1. 1988.
2. V drugem delu se izvede konsolidacija živilsko predelovalne industrije, združene v DO DROGA.

V programu bo določena:

- organiziranost TOZD
- opredelitev funkcij DO
- organiziranost DSSS (komercialna, finančno-računovodska, splošno-kadrovska, razvojna služba).

Komisija SOZD

NA OBALI SE TRGATEV ZAKLJUČUJE

Medtem, ko se trgategv na obali približuje koncu, se na Krasu šele pripravljajo na glavno trgategv. Na obali so z glavno trgategvjo pričeli 21. septembra, in sicer s sorto malvazija in merlot. Pri trgategvu so imeli prednost predeli z višjo sladkorno stopnjo. V zadnjem tednu pa poteka trgategv refoška in kaberneta.

Koprška klet prevzema poleg lastnega grozdja tudi kooperantsko. Prevzete količine se približujejo planiranim, kvaliteta grozdja pa je celo boljša od lanske. Kaže, da bo v vinogradih tozda natrgano (vseh vrst) 4500 t grozdja, od kooperantov odkupljenega grozdja pa 1100 ton.

Trgategv v vinogradih tozda je od vsega začetka potekala brez zastojev, pri čemer so zagotovo hotrovale večletne izkušnje. V trgategv je bilo vključeno čez 400 delavcev, med katerimi so bili tudi trgači iz Srbije (280 ljudi) brez katerih si v tozdu Vinakoper že nekaj let trgategve ne predstavljajo.

Zaradi večjih zalog črnega vina, ki že nekaj časa bremenijo koprsko klet, so se v tozdu odločili, da bodo letos predelali manj grozdja. Približno 600 ton grozdja (črne sorte) so prodali DO Fructal za predelavo grozdnega soka.

Kot že rečeno, na Krasu s trgategvjo šele začinjajo. Ugotavljajo, da so sladkorne stopnje ustrezne, kaže tudi, da bo odkup večji.

Predlog komisije so obravnavale družbeno-politične organizacije v DO ter Delavski svet DO »DROGA«, ki je na svoji 6. redni seji (dne 15. 9. 1987), sprejel naslednji

sklep:

1. Delavski svet DO DROGE PORTOROŽ sprejema pobudo in odloča, da se začne samoupravni postopek za reorganizacijo delovne organizacije DROGA.
2. Imenujemo Komisijo za izdelavo predloga za ureditev pravic in obveznosti med TOZD »KRAS« MPI SEŽANA, TOK »VINAKRAS« SEŽANA, TOK »AGRARIA« KOPER in TOZD »VINAKOPER« KOPER, ki se izločajo iz DO in vsemi drugimi temeljnimi organizacijami znotraj DO in DO kot celoto.

Komisijo sestavljajo naslednji člani:

- TOZD KRAS MPI SEŽANA: NOVIČ Majda, član ŽERJAL Jolanda, namest.

- TOK VINAKRAS SEŽANA: MAHNE Ivan, član RENER Marija, namestnik
- TOK AGRARIA KOPER: DERIN Egon, član KLAJ Zvezdan, namestnik
- TOZD VINAKOPER KOPER: MUNDA Jože, član PUCAR Nevio, namestnik
- TOZD BLAGOVNI PROMET PORTOROŽ: MAGAZIN Rajko, član MASLO Ivan, namestnik
- DSSS DO DROGA: KUKANJA Mila, član FERLUGA Ivanka, namest.

Naloga komisije je, da izde la sporazum o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti med TOZD—TOK, ki se izločajo iz DO in vsemi drugimi TOZD znotraj DO DROGA.

ROK IZDELAVE: 23. 10. 1987

3. Imenujemo Komisijo za izdelavo utemeljitve reorganizacije v DO »DROGA«, v naslednji sestavi:

- TOZD ARGO: ZULIANI Sonja, član KALIGARIČ Silvano, namestnik

- TOZD BLAGOVNI PROMET: PRELAZ Marjan, član DROŽINA Vlado, namest.
- TOZD DELAMARIS: FERLUGA Evgen, član MARUŠIČ Milena, namest.
- TOZD GOSAD: RAKOVEC Ivan, član LESNIKAR Anica, namest.
- TOZD RIBA: SKOČAJ Jože, član PALČIČ Iztok, namestnik
- TOZD SOLINE: DERŽEK Peter, član FAKIN Robert, namestnik
- TOZD SUDEST: REPIČ Jurij, član ŽERJAL Ester, namestnik
- TOZD ZAČIMBA: BATIČ Leopold, član VOJVODA Bruno, namest.
- DSSS: PERIC Vesna, član BIRSA Denis, namestnik

Naloga komisije je, da pripravi ekonomsko upravičenost, oz. utemeljitev reorganizacije v DO DROGA.

ROK IZDELAVE: 23. 10. 1987

BREZ DLAKE NA JEZIKU

Med letošnjimi prejemniki srebrnega znaka, ki ga je podelil OS ZSS Izola, je bila Elizabeta PUSPAN, dolgoletna delavka TOZD DELAMARIS. Prejem priznanja je bil povod za razgovor z delavko, ki je vsa leta svoje zaposlitve posvetila družbeno-političnemu delu.

Elizabeta PUSPAN se je leta 1973 zaposlila v DO DELAMARIS ter sledila vsem njenim reorganizacijam. Zaposlila se je kot delavka v neposredni proizvodnji predelave rib in se pokazala kot pridna in zanesljiva delavka. Sčasoma so ji bila zaupana zahtevnejša dela in naloge. Njeno delo je bilo ves čas tesno povezano z aktivnostjo v samoupravnih organih in sindikalni organizaciji. Veliko pozornost je posvečala pravilnemu informiranju delavcev in se zavzemala za pravilne povratne informacije. Kljub napornemu delu v proizvodnji je bila vedno pripravljena pomagati pri reševanju raznih težav in se tako osebno izpostaviti. Vedno in povsod se je borila proti širjenju administracije in neproduktivnih režijskih služb na vseh nivojih ter proti zapletenosti administrativnih postopkov.

Srebrno priznanje je le pozornost, katere bi morala biti Elizabeta že zdavnaj deležna.

Misel na pogovor z uredništvom glasila je ni mikala. Zgovarjala se je na voljo čes; nimam je dovolj za klatenje prazne slame.

Vedela sem, da je to le občutek trenutne nemoči, da bi kar koli spremenila. Skušala sem podrezati v njene misli in ugotovila, da bom prav kmalu zvedela kaj jo muči. Vztrajala sem z nekaj vprašanji in v nekaj minutah sem imela pred seboj zgovorno in ogorčeno sodelavko.

NAS GLAS: Kaj ti pomeni prejetu priznanje?

»NIC, priznanja v taki obliki nisem nikoli želela. To priznanje ni odraz mojega dela, mojih želja. Zaupala sem ljudem in samoupravljanju, danes pa sem razočarana, ko ugotavljam, da večina ljudi živi na račun peščice delovnih ljudi in da pri vsem tem botruje zlorabljanje načel samoupravljanja«.

NAS GLAS: Tvoja ogorčenost nad stanjem v družbi, DO, TOZD je vidna. S kakšnimi spremembami bi lahko upali na bolje?

»Spremeniti bi morali predvsem odnos do dela, zavedati bi se morali, da le od tega živimo. Ko sem omenila zlorabljanje na-

čel samoupravljanja sem mislila na to, da smo pri ugotavljanju pravic delavca, pozabili na delo.

Volja do dela med delavci upada, za kar je krivo pomanjkanje organizacije dela, tako v delovni organizaciji kot v TOZD. Zahteve do dela se spreminjajo iz dneva v dan. To kar danes naredimo ni rečeno, da bo tudi jutri dobro.

Tudi razkošnega načina poslovanja bi moralo biti konec. V naši DO je preveč gospodarjev. Vsi bi hoteli vladati, gospodariti. Kadrovske spremembe so prav tako nujne.

Kot predsednica IO ZS TOZD lahko trdim, da je najtežji dan v mesecu (tako za mene kot za ostale delavce) dan prejema oseb-

nega dohodka. Povprečna plača delavca v proizvodnji je 15 do 16 mio din. V današnjih razmerah vemo kaj ta znesek (za 4-člansko družino) pomeni. V TOZD se srečujemo s številnimi socialnimi problemi. Vse to pa ima svoj odraz v odnosu do dela. Zato je stimulacija delavca nujno potrebna«.

NAS GLAS: Kot človek in sedaj kot predsednica IO ZS si bila delavcu vedno blizu. Kljub temu, da je entuziazem popustil sem prepričana, da imaš še vedno kakšno priporočilo.

»Kljub izrečenemu je v meni še nekaj upanja na bolje. Ljudem ni vseeno kakšen bo zaključek, predvsem starejšim zvestim delavcem naše DO. Zato svetujem, da vsak delavec, od najnižjega do najvišjega po položaju, naredi pri sebi obračun in se pri tem vpraša: Sem pridno delal? Sem dal vse od sebe? Kaj lahko naredim, da bo meni, mojim sodelavcem, otrokom vedno bolje«?

S pogovorom oz. možnostjo, da pove to kar misli smo podelili Elizabeti še eno priznanje, priznanje sodelavcev. Med pogovorom sem imela občutek, da ji to pomeni prav toliko kot srebrno priznanje. Da ji srebrni znak sindikata nič ne pomeni bi lahko verjel le tisti, ki Elizabete PUSPAN dobro ne pozna.

M. V.

CVETKA BREZ PRIMERE O UPOKOJENIH NAJLEPŠE!

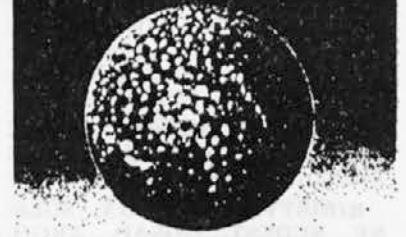
Po najnovejših pokazateljih naše najvišje vodstvo dovoljuje odnašanje domov umetniških slik — OSNOVNO SREDSTVO PO INVENTURNIH PAPIRJIH — ob odhodu v pokoj.

Delovno ljudstvo naj bi zatorej kupovalo (sklepi delavskih svetov!) čimveč umetniških slik tako, da bomo vsi prišli na vrsto.

OPOMBA: Nekateri iz baze pa so že izjavili, da bodo raje odnesli pisalni ali drug stroj — saj veste, ob nizkih pokojninah moramo biti vse večji praktiki...

Naiven brez primere

VINITECH VINEXPO

22/26 JUIN BORDEAUX

TRANSPORTS OFFICIELS

V okviru VINITECH-VINEXPO spada tudi ocenjevanje vina. To je bilo 21. junija v Bourgu pri Bordeauxu. Ocenjevanje je bilo državno za francoska vina in mednarodno za nefrancoska. Francoska vina so ocenjevali samo francoski degustatorji, a pri tujih vinih so bili prisotni tudi tuji degustatorji.

Poslovna skupnost Slovenije za vinogradništvo in vinarstvo je organizirano poslala v ocenitev 24 slovenskih vin in je zato lahko predlagala v mednarodno komisijo svojega degustatorja, ki ga je organizator potrdil in uradno povabil. Tako se je degustacije udeležil dr. TERČELJ, a vse stroške je morala nositi Poslovna skupnost Slovenije.

Pri ocenjevanju je bilo po izjavah degustatorjev blizu 3500 vzorcev vin. V enem dnevu jih je ocenilo skoraj dvesto komisij s po 4 člani. Vsaka komisija je ocenila od 15 do 25 vzorcev vin, ki jih je izbral degustator glede na zahtevnost ocenjevanja. Za vsako komisijo je organizator izbral vina v logični strokovni sestavi in zaporedju.

Ocenjevanje vina je potekalo po točkovnem sistemu, in sicer:

za videz do	5 točk
za vonj do	10 točk
za okus do	15 točk
za harmonijo do	10 točk
skupno	40 točk

Po ocenitvi vin je vsaka komisija izračunala povprečje za vsako vino in se dogovorila, katero vino zasluži medaljo, to je zlato, srebrno ali bronasto.

Naša slovenska vina so prejela tele medalje:

ZLATO MEDALJO:

BELI PINOT — Slovenske Gorice, Ptuj

MERLOT — Koper, Slovinska

SREBRO:

CABERNET SAUVIGNON, Brda.

Iz prispevka
dipl. ing. agr. dr.

Dušan Terčelj

SEVE. IZ NAŠEGA ŽIVLJENJA

MISEL TISTEGA, KI O ORGANIZACIJI NEKAJ VE

Organizacija, ki jo večina razume na prvi pogled je enostavna, če to drži so tudi na tem nivoju lahko medsebojne obveze in kompetence.

Vse kar pa je že na prvi pogled komplicirano, je v nadaljevanju lahko le še bolj.

Ali smo si izbrali prvi ali drugi odstavek? Mislim, da je del naše predlagane organizacije (produktivni vodja) iz drugega odstavka, ker sicer bi bila »bistrina« prevelika.

Avtor se je predstavil: VEČNI KOMPLIKATOR

PITJE ALKOHOLA — ! DELOVNA DOLŽNOST ?

Ob branju naslova se boste najbrž najprej začudili, nato vprašali, kaj zdaj to pomeni. Ali velja! in je to trditev ali velja? in je to odprta dilema.

Odgovor je: Ni v popolnosti ne eno in ne drugo, temveč, za nekatere prepričana trditev, za druge žal realnost, za tretje nikakršen problem, za četrte samo po sebi umevno, da je včasih to potrebno, za pete reševanje posledic te trditve, za šeste zgražanje, za ...?

Dragi bralec, v katero skupino uvrščáš sebe?

Da je pitje alkohola lahko delovna dolžnost je res težko verjeti, vendar je žal miselnost mnogih izmed nas prav taka. Vemo, da je pojav pitja alkohola med delovnim časom, pa naj se to odvija v okviru reprezentance, obiskih gostilniških obratov, proslavljanj vseh vrst in pitja kar tako, značilnost, ki je prisotna v našem ožjem in širšem okolju in da naša DO v tem ni nikakršna izjema. Vemo pa tudi to, da so DO oz. TOZD z dobro organizacijo dela, kjer tega problema ne poznajo. Naša DO se s tem ne more pohvaliti.

Povsem razumljivo je, da v tistih DO oz. TOZD, kjer je vkošenineno načelo, da alkohol nima kaj delati v delovnih prostorih in ne pitje alkohola med delovnim časom se socialne službe srečujejo s problemom alkoholizma zgolj pri posameznikih. Tam pa kjer tega načela ni, se socialne službe ukvarjajo s problemi, ki so v začaranem krogu in največkrat nerešljivi.

V naši DO z redko izjemo nekaterih TOZD (KRAS MPI in ZAČIMBA, kjer so se začeli zavzeti koliko škode povzroči pitje alkohola), velja načelo, da je popolnoma normalno, da se spije kozarec ali dva in da to nikomur ne škodi, še najmanj pa delovnemu procesu. S takim načelom je prepuščeno posamezniku, da presodi kaj je za njega zmerno in normalno, koliko njegovega zdravju neškodljivo in kar je najhujše, koliko tolerantno za njegovo (ne optimalno ampak) normalno delo.

Taka toleranca in naša ignoranca do tega problema še najbolj moti prav tiste, ki so že zasvojeni z alkoholom. Naša socialna delavka namreč rešuje večino teh delavcev iz proizvodnje, ki so že v disciplinskem postopku zaradi zasvojenosti z alkoholom. Le-ti pa v postopku zdravljenja niso pripravljene sodelovati, ker menijo, da se jim godi krivica. Njihova prva reakcija je: zakaj ste se spravili samo name, poglejte tudi druge, saj vsi pijejo, in sledi naštevaje.

Najbolj boleče za našo službo je žal resnica, da delavec iz proizvodnje povsem upravičeno občuti našo pomoč (za pridobitev ponovnega »zdravja«) kot pritisk in krivico, ker te »pomoči« niso deležni tudi delavci drugih kvalifikacijskih kategorij, oziroma delavci, ki opravljajo zahtevne in najzahtevnejše delovne dolžnosti v TOZD in DSSS.

Skozi vsa ta leta ukvarjanja s problemi, ki jih povzročijo pitje alkohola sta se v našem delovnem okolju oblikovali dve ugotovitvi:

— kozarček ali dva nikomur ne škodi. Nekomu je kozarček ravno dovolj, da nima več trezne glave, da mu ni treba misliti, drugemu pa je kozarec potreben, da dobi kolikor toliko trezno glavo, da lahko misli.

— če lahko pije on, ki odloča o milijonih, zakaj ne bi pil jaz, ki o ničemer ne odločam.

S tem dopisom smo najbrž dregnili v tabu temo, vendar kaj, ko se pa nekateri, ki ta problem predobro poznamo, počutimo tako zelo nemočni, da bi kar koli lahko ukrenili.

Morda narobe razmišljamo in potenciramo ta problem, vendar smo v eno prepričani in to je, da iz situacije v kateri se je DROGA danes znašla, bo še trezna glava težko našla rešitve, kaj šele glava v »ročcah«.

In da ne bi zgoraj povedano ostalo na papirju kot golo jadicovanje predlagamo, da vsak za sebe razmisli koliko je pri njemu prisotno pitje alkohola in koliko to pitje škodi delovnemu vzdušju in rezultatom dela.

Vodilno in vodstveno strukturo pa spodbujamo, da se opredeli do tega problema in začne s konkretnimi akcijami:

1. Izključitev pitja alkohola med delovnim časom in vseh oblik uporabe le-tega.
2. Dosledno upoštevati kršitve delovnih obveznosti zaradi pitja alkohola ali vnašanje alkohola v delovne prostore in to za vse delavce brez izjem.
3. Pristopiti k reševanju vseh tistih delavcev, ki so na poti k zasvojenosti in tistih, ki so že zasvojeni z alkoholom. Naša služba se lahko loti pomagati delavcu samo v primeru, da je k nam napoten s strani neposrednega vodje. V kolikor te napotitve ni, ni sodelovanja in s tem je delo naše službe že v kali onesposobljeno.

V nadaljevanju sestavka nam bo socialna delavka razložila nekaj pojmov o alkoholizmu in nekaj svojih izkušenj.

Alkoholizem je postal v naši DO eden od poglavitnih problemov, saj se njegove posledice ne kažejo zgolj v podobi problema tičnega delavca, ki ima zaradi prekomernega uživanja alkoholnih pijač manjšo delovno storilnost in veliko bolniškega staleža, temveč tudi nesreče pri delu in ki povzročajo velikokrat škodo na materialih in strojih in škodo tudi pri poslovnih odločitvah.

Za koga pravzaprav rečemo, da je že alkoholik? Širša definicija alkoholizma se glasi: Alkoholizem je družbena motnja, ki

(Nadaljevanje na 7. str.)

MEDNARODNA PRIZNANJA »VINO '87«

(OD 28. 8. 1978 DO 5. 9. 1987)

Odličja, ki so jih prejela vina sezanske in koprške kleti so že »stara stvar«. Letošnjih odličij je bilo manj kot prejšnja leta, toda temeljni organizaciji VINAKOPER in VINAKRAS sta jih bili veseli kot vseh predhodnih. Priznanja so ponoven dokaz visoke kakovosti DROGINIH izdelkov.

Vzrok za nekaj manj priznanj je bil v spremenjenem sistemu ocenjevanja vin. Degustatorji so prišli iz dežel (ZDA, Japonska) z drugačnimi okusi in zahtevami do vina.

Sezanska in koprška klet sta poslali na ocenjevanje 10 vzorcev. Zlato medaljo so prejela: kraški teran, teranton, merlot, kabernet, sauvignon in merlot 80.

Srebrno medaljo: koprčan, refošk in malvazija.

KRATEK PREGLED ZDRAVILNIH RASTLIN IZ DRUŽINE KOBULNIC (APIACEAE — UMBELLIFERAE)

Tudi ta družina je precej obsežna, saj združuje približno 3000 vrst rastlin od katerih jih preko 50 uspeva v Jugoslaviji. Večina raste v subtropskih in zmerno toplih predelih severne poloble. Kobulnice so enoletna, dvoletna ali trajna zelišča. Zanje je značilno votlo steblo, velike listne nožnice in navadno močno narezane listne ploskve. Cvetovi so majhni, večinoma dvospolni, zvezdasti in tvorijo enostavne ali sestavljene kobule. Kobul obdajajo listi ogrinjala, kobulčke pa listi ogrinjaleca.

Cvetna formula: $K_5 C_5 A_5 G_{(2)}$

Plodnica je podrasla, dvopredalasta z dvema vratovoma na stilopodiju. Plod večinoma razpade na dva plodiča, ki visita na skupnem, zgoraj razklanem plodnem peclju. Plodovi so različno grajeni. Imajo značilna rebra in oljne cevi z eteričnimi olji. Zunanja in notranja zgradba plodov je zelo pomembna pri določanju vrst.

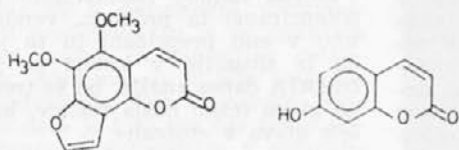
Predstavniki kobulnic so pogosto prijetno dišeče rastline in jih uporabljamo kot začimbe (kumina, janež, komarček, ...). Nekatere pa imajo neprijeten vonj in so strupene ali celo smrtno nevarne (pasji peteršilj — *Aethusa cynapium* L., pikasti mišjak — *Conium maculatum* L., velika trobeljka — *Cicuta virosa* L.).

Glavne aktivne komponente kobulnic so:

1. ETERIČNO OLJE s komponentami:

- linalool pri koriandru
- karvon pri kumini
- anetol pri komarčku in janežu
- miristicin, apiol pri peteršilju

2. KUMARINSKE SPOJINE:

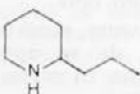

Pimpinellin

Umbelliferon

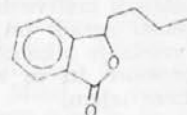
3. ACETILENSKE SPOJINE:

Coniin alkaloidi ÷ CONIN pri pikastem mišjaku

Coniin

— alkilftalidi ÷ n-butylftalid pri gozdnem korenu, zeleni, luštreku

n-Butylphthalid

Pomembnejši predstavniki kobulnic:

Angelika (gozdni koren), komarček, koriander, kumina, zelena, peteršilj, koper, korenje, luštrek, janež, ženikelj, morski koprc, možina, ...

PREGLED POSAMEZNIH ZELIŠČ:

ANGELIKA

(*Angelica silvestris* L.)

Ostala slovenska imena: gozdni koren, kravojec, vanelka, boršt-na angelika, duhovi koren

Raste po vlažnih livadah, gozdovih, posekah in močvirnih travnikih od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od julija do septembra. V vrtovih gojimo vrtno angeliko (*Angelica archangelica* L.).

Uporabljamo korenine — *Radix Angelicae*.

Učinkovine:

0,35 — 1 % eterično olje (vsebuje felandren, angelicin, valeriansko kislino)
6 % smole
24 % sladkorja
0,3 % angelika kisline
kumarini: bergapten

Delovanje in uporaba:

AROMATICUM, AMARUM, DIURETICUM, DIAPHORETICUM
— pospešuje tek in prebavo
— blaži krče in bolečine v želodcu (kolike)
— pri črevesnem katarju
— izdelava likerjev (chartreuse)

Walt: *Pimpinella anisum L.*

JANEŽ

(*Pimpinella anisum* L.)

Ostala slovenska imena: Vrtni janež, laški janež, ojež, žabnik, žlahtnik

Gojen. Cveti od julija do avgusta. Uporabljamo plodove — *Fructus Anisi*.

Učinkovine:

2 — 6 % eterično olje (80—90 % ANETOLA, dianetol, metilkavikol, anisketon)
10 — 30 % maščobnih olj
20 % beljakovin
kumarini: bergapten, umbelliferon, umbelliprenin, stigmasterin

Delovanje in uporaba:

EXPECTORANS, STOMACHICUM, CARMINATIVUM, AROMATICUM, SPASMOLYTICUM, LACTAGOGUM
— kot začimba
— pospešuje tek in prebavo
— blaži krče in razkužuje
— pomirja pri nespečnosti in živčnosti
— pospeši izločanje mleka
— izdelava likerjev, slaščičarstvo

Asch, *Foeniculum vulgare L.*

KORIANDER

(*Coriandrum sativum* L.)

Ostala slovenska imena: koriander, kišnic, kišec, kišenc, kodjandr, kornikovec

Raste na obdelani zemlji. Gojimo v vrtovih. Cveti od junija do avgusta.

Uporabljamo plodove — *Fructus Coriandri*.

Učinkovine:

1 % eterično olje (60 — 70 % d- LINALOOL, geraniol, geranilacetat, borneol, pinen)
17 % beljakovin
13—20 % maščobnih olj
kumarini: umbelliferon, sladkorji

Delovanje in uporaba:

STOMACHICUM, SPASMOLYTICUM, CARMINATIVUM
— kot začimba
— pospešuje tek in prebavo
— pomirja črevesne krče
— izdelava likerjev

Garten Bauhandb., *Foeniculum vulgare L.*

NAVADNI KOMARČEK
(*Foeniculum vulgare* Mill.)

Ostala slovenska imena: Koromač, fenkelj, koprivec, morski janež

Raste na kamnitih pobočjih v sredozemskem področju. Tudi gojen. Cveti od julija do oktobra.

Uporabljamo plodove: *Fructus Foeniculi*.

Učinkovine:

2—6 % eterično olje (do 90 % trans ANETOLA, pinen, fenhon)
12—18 % maščobno olje
4—5 % sladkorji
20 % beljakovine
kumarini: stigmasterin, umbelliferon

Delovanje in uporaba:

SPASMOLYTICUM, CARMINATIVUM, AROMATICUM, DIURETICUM
— kot začimba
— pospešuje tek in prebavo
— blaži krče
— pospeši izločanje mleka
— izdelava likerjev

PITJE ALKOHOLA — ! DELOVNA DOLŽNOST ?

(Nadaljevanje s 5. str.)

se na prizadetem posamezniku razodeva v spremembi vedenja, lahko pa tudi z raznimi telesnimi in duševnimi okvarami in zapleti. Alkoholizem pa je hkrati tudi bolezen, je odvisnost, pri kateri je človek duševno in telesno zvezan z alkoholom kot omamnim sredstvom in je ta zvezanost tako globoka, da mu odločno zoži svobodo in lastno moč, da bi s tem prekinil. Lahko rečemo, da želja po alkoholu nadvlada vse ostale, da pojmi, kot so družina, delo, prijateljstvo, izgubijo svoj pomen.

Velikokrat si do konca zatiskamo oči pred dejstvom, da je naš sodelavec že odvisen od alkohola, zatiskamo si jih do trenutka, ko je že tako propadel, da tudi zdravljenje skoraj ne pride več v poštev. S tem pa mu ne naredimo nobene usluge, kajti s tem, ko postane delavec zaradi alkoholizma že preveč moteč in mu delovna sposobnost upade, da je za delo popolnoma nezmožen in neproduktiven, ga izoliramo, obsodimo ga kot grešnega kozla in z njim nečemo imeti nobene opravke več. Takrat ga odrijejo v reševanje naši službi. Redkokdaj se zgodi, da vodja opozori delavca glede pretirane uživanja alkoholnih pijač, ko še ni popolnoma propadel in ko njegova družina še ni obupala ter so možnosti za ozdravitev in s tem za trajno abstinenco še velike. Rekla bi, da je temu sicer krivo veliko neznanje glede alkoholizma, mišljenje, da si bo moral človek sam pomagati in da bo sam nehal piti oz. da bo pil tako, kot je po naših družbenih normah še sprejemljivo. Vedeti pa moramo, da alkoholik ne more sam prenehati piti in ne zmora abstinirati, pa če si tudi sam to iskreno želi. Alkoholizem je bolezen in se mora kot vsaka bolezen zdraviti, najbolj ustrezno obliko zdravljenja pa izbereta zdravnik in prizadet skupaj. Bol-

nica je zadnja rešitev. Na zdravljenje pa alkoholik ne gre nikoli prostovoljno, temveč zgolj zaradi pritiskov okolja — družine, DO, ali zaradi zdravstvenih okvar. In tudi če bo žena še tako prosila moža, da gre na zdravljenje, ta pa bo imel v svojem delovnem okolju sodelavce in vodjo, ki bodo z njim pili, se ta delavec razumljivo za zdravljenje ne bo odločil. Zdravljenje pa ne pomeni, da lahko po treh mesecih začne znova piti in da bo lahko le zmerni pivec. Odvisnost preide v tem času le v prikrito obliko in lahko znova izbruhne čez 5 ali 20 let že po enem kozarcu alkohola. Kako je s pojavom alkoholizma v DROGI. Število obravnavanih alkoholikov je glede na število vseh delavcev zelo majhno: v zadnjih štirih letih je socialna delavka obravnavala 73 delavcev, ki so prekomerno uživali alkoholne pijače.

Za vse so bili vodeni razgovori v smislu zdravljenja na zahtevo DO, družinskega člana ali lečečega zdravnika. Na zdravljenje je odšlo 33 delavcev, od teh jih dotedaj abstiniira 16 — to so tisti, za katere lahko rečemo, da je bilo zdravljenje uspešno (to je 22 odstotkov vseh obravnavanih delavcev). Zanimiva je kvalifikacijska struktura teh delavcev. 50 je ne kvalificiranih delavcev, 17 kvalificiranih, 5 jih ima srednjo izobrazbo in samo eden višješolsko izobrazbo. Prednjačijo moški, žensk je bilo samo 8, vendar jih od teh 5 abstiniira. Opazen je tudi porast alkoholizma med mladimi delavci do 30 let.

Iz teh podatkov pa ne moremo izluščiti realne slike o stanju alkoholizma v naši DO. Po mnenju zdravstvene službe kaže znake alkoholizma že vsak peti delavec in to niso zgolj nekvalificirani in kvalificirani delavci. Uživanje alkoholnih pijač sicer velja za hujšo kršitev delovne discipline, toda na disciplinskih komisijah so obravnavani zgolj proizvodni delavci, čeprav vemo, da je alkohol prisoten tudi v marsikaterem pisarniškem prostoru in da je izbira alkoholnih pijač za reprezentančne namene zelo pestra. Kot da bi bilo pitje za nekatere kršitev delovne discipline, za druge pa delovna dolžnost — toda pri teh je opazno tudi to, da ne vodje ne sodelavci in tudi družina nečjejo priznati, da je uživanje alkohola postalo tako kritično, da bi bilo zdravljenje nujno potrebno.

Na koncu samo še to: Socialna služba sama tega problema ne more rešiti brez sodelovanja vseh ostalih. To delo tudi ni prijetno, čudovito pa je pogledati človeka, ki se je te odvisnosti rešil, ki opravlja spet svoje delo, ki ga njegova družina spet ljubeče sprejema in se ga njegovi otroci ne bojijo več.

DE Kadrovanje in socialno delo

Pripravi: Jadran Rusjan

LUSTREK (*Levisticum officinale* Koch.)

Ostala slovenska imena: Belestika, leštjan, levstik, ljubček, ljubec, lustek, lustik, luštek, luštrk, luštrik

Luštrek gojimo. Cveti od junija do avgusta.

Uporabljamo korenine, rastlino in liste — Radix, Herba in Folia Levistici.

Učinkovine:

v korenini

0,1 % eterično olje v sveži in 0,6—2 % v suhi korenini

(35 % ligustilid, 5—6 % ftalidi)

aromatične kisline

kumarini: bergapten

Delovanje in uporaba:

DIURETICUM, STOMACHICUM,

CARMINATIVUM,

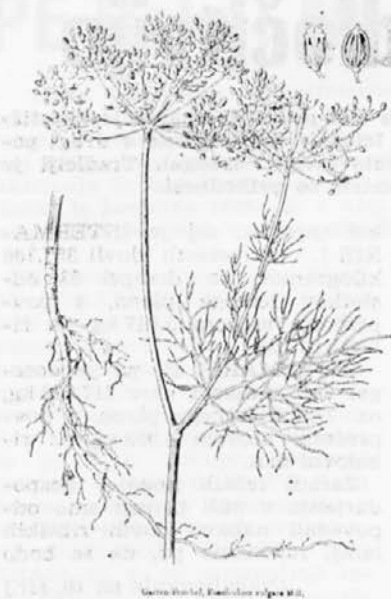
EXPECTORANS,

EMMENAGOGUM

— kot začimba

— pospešuje izločanje tekočin in seča

— ureja prebavo

Wimmer, Herbarium, Radix levistici Koch.

NAVADNA KUMINA

(*Carum carvi* L.)

Ostala slovenska imena: kumna, kumin, bela cemen, kimca, čumna, kimelj, kumena, kumič

Raste po travnikih in pašnikih od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Gojimo. Cveti od maja do junija.

Uporabljamo plodove — Fructus Carvi.

Učinkovine:

3—7 % eterično olje (80—85 % (+) KARVON, limonen)

10—20 % maščobno olje

20 % beljakovin

kumarini: stigmasterin, umbelliferon

Delovanje in uporaba:

SPASMOlyTICUM, CARMINATIVUM, STOMACHICUM, GALACTAGOGUM

— kot začimba

— pospešuje tek in prebavo

— blaži krče

— proti napenjanju

— pospešuje izločanje mleka

— izdelava likerjev

Wimmer, Herbarium, Radix saniculae Koch.

NAVADNI ŽENIKELJ (*Sanicula europaea* L.)

Ostala slovenska imena: lečuha, sanikelj, zdravje vsega sveta, zanikel

Raste v senčnih gozdovih od nižine do montanskega pasu po vsej Sloveniji. Cveti od maja do julija.

Uporabljamo korenine in rastlino — Radix in Herba Saniculae.

Učinkovine:

v korenini

6—11 % saponini

čreslovine

grenčine

eterično olje

Delovanje in uporaba:

ADSTRINGENS

— pri kroničnem katarju

— za celjenje ran

Učinkovine:

v rastlini

eterično olje

13,5 % saponini

grenčine

čreslovine

Delovanje in uporaba:

ADSTRINGENS

— za celjenje ran

Wimmer, Herbarium, Radix saniculae Koch.

Wimmer, Herbarium, Fructus carvi L.

IZ POROČILA PREBRANEGA NA SLAVNOSTNI SEJI DS:

»V letu 1986 je jugoslovanski ulov rib znašal 51.424 ton, od katerega je bilo ulovljeno v družbenem sektorju 35.806 ton rib. Ribiči naše TOZD so v lanskem letu ulovili 6.260 ton rib in tako uvrstili TOZD na tretje mesto med ribolovnimi organizacijami družbenega sektorja Jugoslavije. Zaradi masovnega pojava majhne plave ribe v letu 1986 je delež sardele v skupnem ulovu padel za 10 odstotkov, porastel pa je delež rib za ribjo moko, ki je v tem letu znašal kar 21 odstotkov. Posledice slabe strukture ulova rib so se odrazile v nižjih povprečnih cenah rib danih v predelavo, teh pa je bilo 83 odstotov od skupnega ulova. Pojav majhnih plavih rib je imel za posledico tudi omejevanje ribolova in nižjo produktivnost v predelavi.

Predelava se je v letu 1986 v primerjavi z letom 1985 zmanjšala za 17 odstotkov, v strukturi proizvodnje pa ni prišlo do bistvenih sprememb. Rekordna je bila proizvodnja ribje moke. Proizvedne je bilo 2.834 ton, kar je za 23 odstotkov več kot v letu 1985.

Na domačem trgu je bilo prodanih 1.054.988 zabojev ribjih konzerv, za 3 odstotke več kot v letu 1985. Cene ribjih konzerv so naraščale znatno počasneje od inflacije. Izvozili smo 833.305 zabojev konzerv, oz. 7 odstotkov manj kot v letu 1985 in tako realizirali le 64 odstotkov plana deviznega priliva.

Zaloge gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje se zmanjšujejo. Število zaposlenih v ribištvu pada (1986 — 6.091 zaposlenih). 35 odstotkov dohodka, ki ga je ribištvo ustvarilo je bilo porabljenega za obveznosti iz dohodka, 72,8 odstotka pa za osebne dohodke, kar kaže, da dohodek ne zagotavlja več niti enostavne reprodukcije, kljub temu pa se obveznosti iz dohodka še naprej povečujejo. Pozitivno poslušajo samo še manjše ribolovne organizacije.

Osebnih dohodki so naraščali hitreje kot dohodek. Povprečni neto osebni dohodki pa so bili kljub temu nizki in so znašali v ribolovu 122.074 din, v predelavi 79.201 din in v prometu z ribami 88.279 din na delavca.

Za jugoslovansko ribištvo veljajo skupne ugotovitve: zaostreni pogoji gospodarjenja so se negativno odrazili na gospodarjenje v panogi, vsi realni ekonomski pokazatelji poslovanja imajo negativne tendence v primerjavi z letom 1985, padla je produktivnost v predelavi, ribištvo je brez akumulacije in ni v stanju zagotavljati niti enostavne reprodukcije, primanjkuje lastnih obratnih sredstev.

Ob navedenih pogojih gospodarjenja tudi TOZD RIBA NI pozitivno poslovala. Vzroki so naslednji: visoke cene repromateriala, rezervnih delov, goriva, transportnih stroškov, prispevkov iz dohodka, tečajne razlike in drugo. Kljub temu so znašali stroški za ulov kg rib 210 din, kar pomeni, da je to najcenejša proizvedena beljakovinska hrana v Sloveniji. Zal te cene nismo dosegli pri prodaji (zaradi nizke cene rib v predelavi).

RIBIŠTVO: Pred odločitvijo

Tudi letošnji avgust ni minil brez ribiškega praznika, ki je zadnja leta prerasel v največjo turistično prireditev občine Izola. Za razliko od prejšnjih praznovanj je bilo letošnje organizirano v drugi polovici avgusta, slavnostna seja delavskega sveta pa je potekala v restavraciji Parangal. Tradiciji je bilo zadoščeno, na seji je bil podan pregled poslovanja ribištva ter načrti za prihodnost.

V letu 1986 smo ulovili 6.260 ton rib in pridelali 333 ton školjk. Naš delež v jugoslovanskem ribolovu znaša 17 odstotkov. Ob lastnem ulovu razvijamo tudi ulov rib in gojenje školjk v kooperaciji. Število kooperantov se je povzpelo na 59.

Največji odstotek izpolnitve letnega plana so v posameznih tehnologijah dosegle posadke:

— s tehnologijo lebdeče koče R/L DROGA I. in II. z ulovom 1.427.000 kg rib, oz. 79 odstotno realizacijo letnega plana;

— s tehnologijo plavarice R/L KNEŽAK z ulovom 327.690 kg, oz. 131 % realizacijo letnega plana;

Letni plan je preseгла tudi R/L PRIMORKA — 103 %;

— na globinski koči je dosegla največjo realizacijo letnega plana R/L LASTOVKA z ulovom 16.567 kg, kar znaša 66 % realizacijo. Večji količinski ulov pa je dosegla R/L TRSKA z 22.507 kg ali 64 % plan.

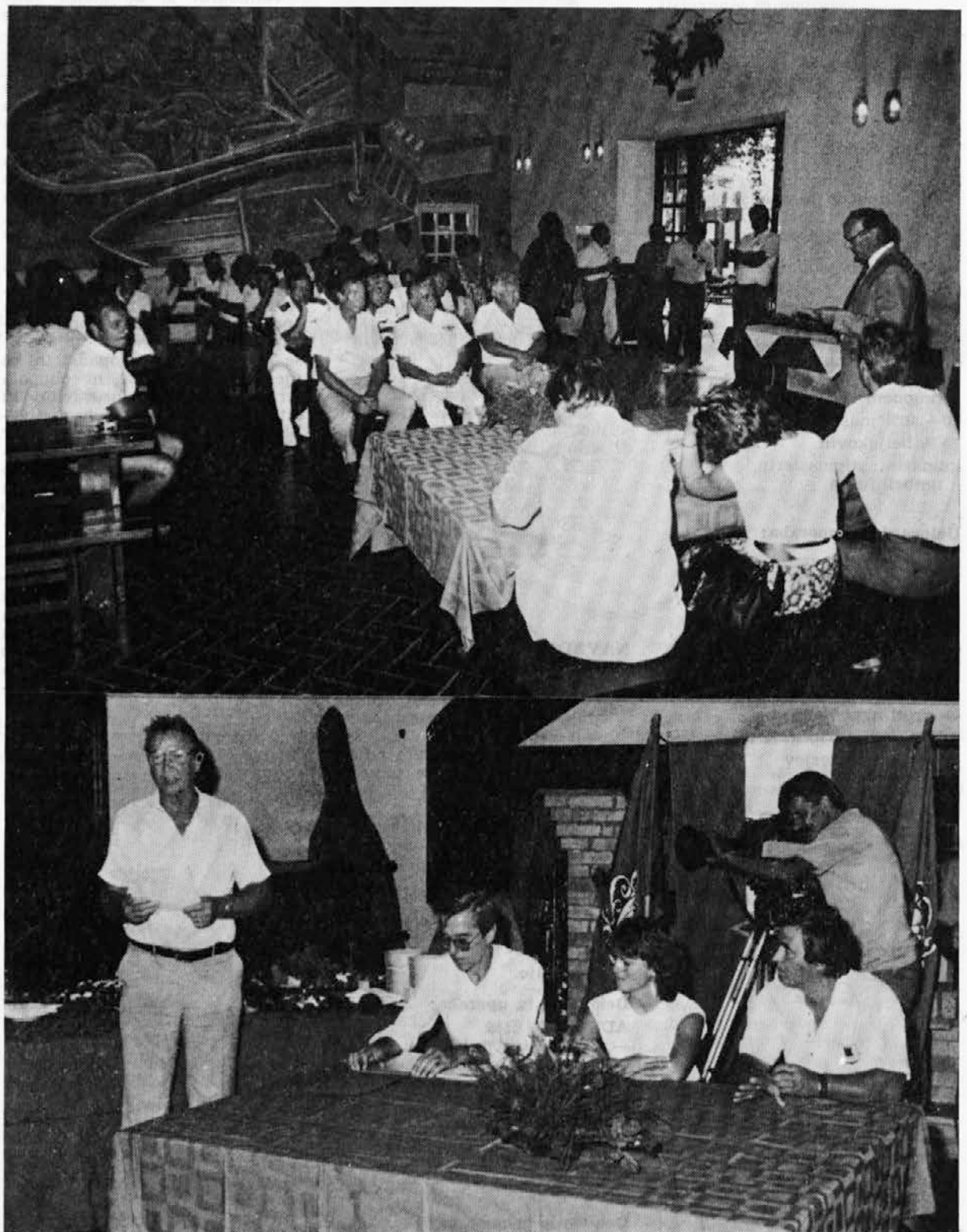
Preureditev ribiških ladij INTERMARIS I. in II. (prehod na ulov s plavarico) se je pokazala

kot uspešna, saj je INTERMARIS I. v 5. mesecih ulovil 357.766 kilogramov, oz. dosegel 83 odstotkov letnega plana, s povprečnim ulovom 3.847 kg na ribolovni dan.

INTERMARIS II. pa je dosegel v 3. mesecih ulov 217.935 kg, oz. 77,5 % letnega plana, s povprečnim ulovom 4.953 kg na ribolovni dan.

Zaradi težkih pogojev gospodarjenja v naši panogi smo opovedali nabavo novih ribiških ladij, računamo pa, da se bodo

(Nadaljevanje na 10. str.)

Na slavnostni seji DS TOZD RIBA.

PE Reka: Na poti v TOZD

Kako (pre)velika in raztresena je naša DO smo že velikokrat ugotovljali, nad tem tožili in nemalokrat v tem iskali vzroke za nekatere nepravilnosti. Tokrat se bom dotaknila problema, ki ima svoj izvor prav tako v oddaljenosti, oz. nezmožnosti dnevnega kontaktiranja in koordiniranja dela. Kljub temu, da je ob pisanju tega članka le poslovna enota, je v njej zaposlenih 86 delavcev in ji bomo zato tokrat posvetili, v našem glasilu, nekaj več prostora.

PE Reka je ustanovila bivša DO AGRARIA KOPER v okviru TOK Kmetijstvo, in sicer z namenom distribucije sadja in zelenjave pridelane od kmetov kooperantov in v okviru družbene proizvodnje. Ustanovljena je bila v najemnih prostorih, kasneje pa je TOK odkupil poslovne prostore, v katerih se PE Reka danes nahaja. V programih o združitvi treh delovnih organizacij (AGRARIE, DROGE, MPI KRAS), ki so se pripravljali leta 1982, je bilo predvideno, da se PE priključi TOZD Živila, trgovski TOZD v okviru DO DROGA PORTOROŽ.

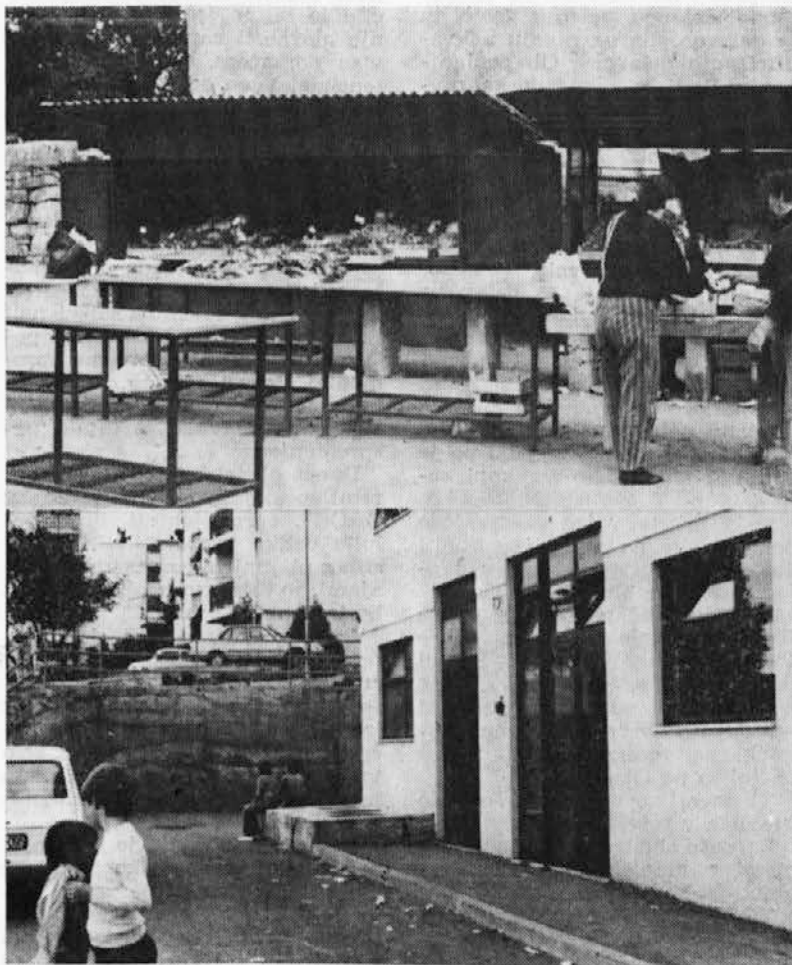
V tem letu so se pojavili prvi nesporazumi. Takratno vodstvo PE je bilo mišljenja, da mora biti le-ta povezana neposredno s proizvodnjo, saj je bila s tem namenom ustanovljena.

Po združitvi TOZD Živila Izola (iz nje so se izločile trgovine s kolonialnim blagom in se priključile DO PRESKRBA) in TOK v TOK Agraria Koper ni bilo več pregrad med proizvodnjo in distribucijo lastnega pridelka. Toda PE Reka se ni ukvarjala le s prodajo sadja in zelenjave, temveč s prodajo celotnega asortimana proizvodov trgovine za široko potrošnjo.

Poslovna in razvojna politika DO DROGA, načrtani po združitvi leta 1984, ne vključujeta raz-

širitve trgovske dejavnosti, temveč nasprotno. DO DROGA kot kmetijsko predelovalna industrija naj bi vse svoje sile usmerila v proizvodnjo in plasma le svojih artiklov. Zaradi navedenega je ob sprožitvi postopka za ustanovitev trgovske TOZD v Reki prišlo do ponovnega nesporazuma med PE Reka in ostalimi TOZD — TOK DO DROGA. Dogajanja so bila obravnavana na delavskem svetu DO, na katerem so delegacije TOZD-TOK zavzele negativno stališče glede ustanovitve trgovske TOZD v okviru DO. V primeru ustanovitve take TOZD pa so delegacije predlagale naj se le-ta izloči iz DO kot samostojna DO ali naj se priključi k DO PRESKRBA, trgovski delovni organizaciji v okviru SOZD TIMAV.

Iz sanacijskega programa TOK AGRARIA sta razvidni organizacijska in razvojna pot, ki ju je novo vodstvo TOK začrtalo. Razvojna politika temelji predvsem na krepitvi in razvoju glavne dejavnosti in utrjevanju odnosov v proizvodnji. Organiziranost blagovnega prometa TOK pa mora biti prilagojena potrebam glavne dejavnosti. S tem namenom je bila ukinjena PE v Zagrebu.

Stojnica in vhod v trgovino (MALONJE) reške PE TOK AGRARIA.

S stališčem sprejetim na DS se delavci PE Reka niso strinjali in na referendumu (dne 17. 10. 1985) sprejeli, da se ustanovi TOZD Trgovina Reka v okviru DO DROGA PORTOROŽ.

DO DROGA je sprožila spor pri Sodišču združenega dela v Reki in tudi pri Sodišču združenega dela Hrvatske. V tem sporu je sodišče na obeh stopnjah sprejelo sklep, da so podani vsi pogoji za ustanovitev TOZD.

Na podlagi sklepa sodišča se je v DO začela pripravljati delitev premoženja in vsi ostali akti potrebni za ustanovitev TOZD. Da bi si predstavilo o PE Reka okrepila, sem jo obiskala. V.d. vodja PE tov. KOŠUTIČ je poslovanje enote prikazal takole:

»Osnovna dejavnost PE Reka (v PE je zaposlenih 86 delavcev) je maloprodaja, ki temelji na prodaji svežega sadja in zelenjave. Zaradi neprilagojene

Dejavnost	Real. 1986	Plan 1987
Maloprodaja (strojnice, kioski, trgovine)	530.000.000	1.500.000.000
O. C. Matulji, marketa Grpci, Malonji	500.000.000	900.000.000
Real. pij. — privat gostinstvo	220.000.000	400.000.000
Real. sadje in zelenjava priv.	120.000.000	200.000.000
Pavšal — sez. prodaja sad. in zel.	200.000.000	500.000.000
Veleprodaja	70.000.000	320.000.000
Diskontna prodaja	—	230.000.000
SKUPAJ :	1.640.000.000	4.050.000.000
Razlika v ceni	15,92 %	17,00 %

Po analizi stanja ter možnosti ekonomičnega poslovanja v PE Reka so delavci PE prepričani, da je izdelan plan uresničljiv, toda ob določenih spremembah v odnosu do dela in delovnih nalog, odnosu do družbenih sredstev, s spopolnjevanjem odnosov s proizvodnjo TOK AGRARIA in odnosov z ostalimi poslovnimi enotami ter s korekcijo komercialne politike.

Za izvedbo plana ter navedenih sprememb so si v PE zastavili vrsto ukrepov, ki naj bi z minimalnim vlaganjem in brez dodatnega zaposlovanja delavcev, zagotovili PE Reka do zaključka leta pozitivne poslovne rezultate.

Zakaj so se delavci PE Reka odločili za ustanovitev TOZD, je vodja PE tov. KOŠUTIČ dejal naslednje:

»Na odločitev oz. mišljenje, da bi v okviru samostojne TOZD bolje poslovali, so močno vplivali neurejeni odnosi s TOK AGRARIA. Nesporazumi, ki so pripe-

strukture asortimana proizvodnje TOK je PE orientirana predvsem na zunanje dobavitelje. Poleg svežega sadja in zelenjave je v maloprodaji močno zastopano kolonialno blago, ki bi ga morali zmanjšati v korist prvega. Maloprodaja je organizirana v okviru 29-ih prodajalnih mest. Ta so: 2 samopostrežni trgovini, 4 klasične trgovine, 2 kioska, 20 stojnic ter oskrbni center. Poleg maloprodaje opravlja PE naslednje stranske dejavnosti: oskrbovanje privatnih gostinskih lokalov in trgovin s sadjem in zelenjavo ter nekaterih restavracij družbene prehrane na področju reške občine, sezonska prodaja sadja in zelenjave na reškem področju ter področju kvarnerske regije ter organizirana prodaja ozimnice.

V poslovni enoti smo si zastavili finančni plan, ki je v primerjavi z realizacijo v letu 1986 naslednji:

ljali do spora na sodišču pa so bili plod nezadostnega sodelovanja ter odkritega dogovarjanja.

Ne glede na to, poslovanje PE je pogojeno z interesom mesta Reka, t.j. razvijanje trgovinske dejavnosti. Ta dejavnost še ne pokriva potreb mesta Reka, zato so meščani za razvoj le-te zainteresirani.

Dogovarjanja v DO glede organiziranosti PE oz. TOZD se zaključujejo. V PE ugotavljajo, da bodo njihovi načrti prej in bolje uresničeni v okviru DO, katere glavna dejavnost je trgovina.

Predznakba sklepa o organiziranju TOZD Trgovina Reka je bila vpisana v sodni register 9. 9. 1987. Za dokončno registracijo TOZD pa je potrebno poleg sprejetih samoupravnih splošnih aktov, speljati še postopek delitve premoženja.

Vse kaže, da bo tudi ta kmalu speljan.

M. V.

OSREDNJA PROSLAVA DNEVA BORCA V SREDIŠČU OB DRAVI

DROGA PORTOROŽ TOZD »GOSAD« SREDIŠČE OB DRAVI je sodelovala pri pokroviteljstvu prireditve. Proslava je bila zelo dobro organizirana. Svečanost se je odvijala ob spomeniku padlim borcem, h kateremu so krajanji položili venec. Odprti so bili obnovljeni prostori muzeja NOB na Trgu talcev v Središču ob Dravi. Trdno smo prepričani, da bo muzej NOB tudi v prihodnje pomemben dejavnik ohranjanja in razvijanja izročil NOV ter trajno opozorilo, kako moramo delati in živeti, da žrtve, napori in odrekovanja NOV ne bi bili zaman.

Nemci so Središčane množično izseljevali v Srbijo (121 krajanov), zapirali in streljali kot tal-

ce, pošiljali v internacijo in na prisilno delo. Zlasti tragična je bila usoda ukradenih otrok, ki so jih potem, ko so jim postreljali starše, poslali v internacijo. Vendar Nemcem ni uspelo zadušiti narodne zavesti in za Središčane značilne uporniške kljubovalnosti. Že 12. 10. 1941 so pri Milanu Haložanu ustanovili odbor OF — prvi na ozemlju današnje občine Ormož. Stevilni Središčani (okrog 200) so sodelovali v NOB kot borci enot NOV, partizanski kurirji, aktivisti OF. Najbolj pomemben in najbolj boleč dokaz sodelovanja med NOB so žrtve — 51 padlih Središčanov, katerih imena so zapisana na osrednjem spomeniku v Središču ob Dravi. Danica Kranjc

(Nadaljevanje z 8. str.)

pogoji gospodarjenja v ribištvo spremenili in da bomo lahko v prihodnje zagotavljali razvoj te panoge. Stanje v ribištvo v letošnjem letu je na kritični meji. Mladi ribiči zapuščajo ladje, ker v panogi ne vidijo perspektive. Smo pred odločitvijo, naraščaja ni. Naš kratkoročni cilj je preživeti letošnje krizno leto, od znanstvenih institucij pa pričakujemo odgovor na pojav drobne plave ribe. Če se bo pojavil tudi v prihodnjih letih, bomo morali z ribolovom prekiniti.

Za pospeševanje ribolova pripejajo nepovratna sredstva samoupravni skladi za intervencije v kmetijstvu in prehrani republike in občin mesta Ljubljana, Kranj, Tržič, Tolmin, Titovo Velenje, Ravne na Koroškem, Škofja Loka, Koper in Izola. Računamo, da se bo krog občin do konca leta razširil.

S sredstvi občin predvsem usposabljam o ulov tržne ribe in plasman rib, ker vemo, da ni problem ribištva samo ribolov, ampak tudi skupaj z nosilci preskrbe v občinah vzpodbujanje potrošniških navad s ciljem, da bi bil v vsaki družini vsaj en ribji obrok na teden. S tem bi se komaj približali porabi rib v srednjeevropskih državah.

Mnogo je bilo narejenega, da se je ribolov povzpел iz 2.400 ton v zlati dobi izolskega ribištva na 6.260 ton v lanskem letu. Mnogo naporov in odpovedovanja bo potrebno vložiti tudi v prihodnje, če bomo hoteli doseči tako družbeno priznanje ribištvo, kot mu gre.

V lanskem in letošnjem letu smo doživeli tudi veliko materialno škodo in izpad ribolova zaradi neurja in požara.

Posebna zahvala gre ribičem UŽILA Silvanu, UŽILA Marinu, PARIS Robertu, PARIS Valterju, ŠVERKO Igorju, BENUSSI Robertu, BENUSSI Uču, HARASIC Miletu, CICERAN Bracu, ZUBIČ Božu, GLAVIČ Mariu in MATULIČ Siniši ter posadki naše ladje KNEŽAK za uspešno reševanje R/L KNEŽAK v neurju, 19. 12. 1986, ko je razbesnelo morje odtrgalo ladjo s sidrišča v Vrsarju. Imenovani ribiči so tvegali svoja življenja in ladje, da so v bitki z morjem od 23. ure do 4.00 ure naslednjega dne pripeljali v Limski Kanal. Za reševanje ladje niso zahtevali niti povračila materialnih stroškov. Priredili smo jim družabni večer, na katerem so v prijetnem razpoloženju obujali spomine na najhujšo noč.

Zahvala gre tudi posadkam NEPTUN I. in II. za uspešno gašenje R/L NEPTUN I., dne 30. 4. 1987, ko je prišlo do požara v strojnici na odprtem morju. Ladja se ni potopila zaradi prisebnosti in hitre intervencije posadke.

Črn primer ljudske zavesti in solidarnosti pa beležimo pri reševanju plovcev v školjkarskem nasadu v Seči, kjer privatni ribič iz Pirana uveljavlja večjo odškodnino za reševanje, kot je vrednost rešenih plovcev.

Zadnje besede poročila so bile posvečene tistim, ki v ribištvo vztrajajo, t.j. jubilentom. Letos so v RIBI podelili priznanja 27-tim.

Besede zahvale pa so bile posebej izrečene ribičem, ki so svojo tovariško in nesebično pomoč nudili pri reševanju ladij KNEŽAK in NEPTUN I.

DOLGUJEMO VAM...

KADROVANJE V DO

V majski številki glasila smo objavili 8 vprašanj, ki smo jih postavili vodji DE Kadrovanje in socialno delo tov. Mili KUKANJA. Zaradi obsežnosti smo objavili le dva odgovora. Predstavljena je bila kadrovsko-izobraževalna struktura zaposlenih v DO DROGA. V povezavi z omenjeno, tokrat objavljamo odgovor na vprašanje iz TOZD:

NAŠ GLAS:
KAKO PRIDOBITI DELAVCE ZA TOZD DELAMARIS?

Da bi lažje razumeli situacijo kadrovanja v TOZD DELAMARIS do konca leta 86, moram poseči nekoliko nazaj v čas bližnje preteklosti, v čas dogajanja, ki so se odvijala na Obali.

Za obalo je namreč značilno izredno hitro naraščanje prebivalstva, še posebno po letu 1954, ko je bilo konec negotovosti glede državne pripadnosti tega ozemlja. V tridesetletnem obdobju se je število prebivalcev tako povečalo za 63 odstotkov. Velik porast celotnega prebivalstva je seveda povzročil precejšen porast kadrovskega potenciala, ki ga je gospodarstvo potrebovalo za nagel razvoj. Nagel gospodarski razvoj je tako omogočil, da se je kadrovski potencial v celoti zaposlil ali drugače povedano, nagel razvoj gospodarstva je bil omogočen predvsem z velikim obsegom zaposlovanja delavcev. Družbeni proizvod se je tako povečeval z dodatnim zaposlovanjem in ne z večjo produktivnostjo dela. S takim tipom »razvoja« se je seveda popolnoma izčrpalo delovne rezerve, še posebno delovno zaledje Izole in to delovno silo na nivoju nekvalificiranih delavcev. Ob pomanjkanju ljudi iz domačih kadrovskih virov, smo bili tako primorani zaposlovati delavce iz drugih področij Slovenije oziroma predvsem iz drugih republik. V obdobju, ko sem se vključila v dejavnost kadrovske službe (83) je DELAMARIS konstantno primanjkovalo v neposredni proizvodnji 30 delavcev. Ta potreba je do konca leta 86 ostala več ali manj nespremenjena. Osnovna naloga kadrovske službe je tako bila iskati manjkajočo delovno silo.

Iskati delovno silo v okolišju, ki nima delavskega zaledja pa je isto kot iskati iglo v »kopi sena«.

Vključiti se v trg manjkajoče delovne sile pa pomeni ponuditi več kot ponujajo drugi v tvojem ožjem in širšem okolišju.

Ponuditi več pa pomeni dobre (boljše) pogoje dela in dobre (boljše) osebne dohodke. Pogoji dela so to kar so, delo v vodi, z vodo in s surovino (ribo), ki ima svojstven duh. Osebni dohodki pa vedno med nižjimi v občini in na Obali.

Ti pogoji so bili, so in še bodo problem v reševanju.

Za našo službo izgledajo ti problemi z manjšimi niansami takole:

TOZD DELAMARIS da potrebo po 20-delavkah v tednik Primorske novice. Nihče se ne prijava. Skupnost za zaposlovanje Piran, Izola, Koper usmeri 15

prijavljenih nezaposlenih delavk, 2 se ogasita in po razgovoru ne vložita prošnje. Sosednja DO v Izoli pa potrebo po 5 delavkah, javi se jih 30. Po končanem postopku oz. izbiri delavk, nam na našo prošnjo odstopijo vloge ostalih 25-delavk. Mi jih nato pisмено vabimo in vljudnostno prosimo, če bi se bile pripravljene vključiti v naš proces dela. Od 25 vabljenih se vabilu odzove 1 delavka.

V DELAMARISU je tako že leta. Delavce vljudno vabimo in prosimo, da sklenejo delovno razmerje z nami. Povsem razumljivo je, da si pri takšnem načinu novačenja delovne sile ne moremo privoščiti izbire (selekcije) delavcev. Naš proizvodni proces pa še kako potrebuje zdravega in vsaj povprečno spretnega delavca. Potrebuje delavca, ki pride na delo spočit in kolikor toliko zadovoljen, ker ima izven delovnega časa rešene vsaj osnovne pogoje za življenje.

Žal pa ni tako. Naš novo sprejeti delavec je prišel v DELAMARIS, ker drugje ni našel zaposlitve. Mi smo odskočna deska. Čez nekaj časa, ko si malo ogleda okrog po drugih firmah in spozna situacijo trga delovne sile, fluktuira. V kolikor pa le ostane naš, se pridruži množici, ki trka na vrata referenta za stanovniške zadeve in socialne delavke.

Vsi ti nakopičeni problemi prav silijo v različne akcije delovanja. V okviru naše službe smo že v letu 1983 začrtali akcijo, ki se še vedno nadaljuje in smo jo poimenovali »Novačenje mladine za naše poklice«. Osnovni moto akcije je bil in je še vedno, iskane možnosti zaposlovanja v okviru domačega kadrovskega potenciala. Eden od osnovnih ciljev je pri tem bil postopoma povečevati izobrazbeni nivo zaposlenih. Kako to doseči? Osebnostem pričakovala veliko spremembo oziroma bistveni premik v načinu razmišljanja in kasneje konkretne akcije, ki bi pripeljale do spremembe z obsežno investicijo, v katero je šel DELAMARIS. Žal se kljub novi tovarniški hali in sodobnejšem tehnološkem strojenju ni nič bistveno spremenilo. Pogoji dela so ostali tam tam, potreba po kvalifikacijski strukturi delavcev je ostala nespremenjena.

Danes ob takšni tehnološki opremljenosti kot jo imamo v DROGI, opremljenosti, ki potrebuje veliko zaposlenih in to tistih z nižjimi izobrazbenimi stopnjami, je iluzorno misliti, da nam bo to uspelo.

Izobrazbena struktura kot najpomembnejši kazalec prisotnega znanja potrebnega za gospodarski razvoj se je v DROGI sicer izboljševala, vendar tako zelo počasi in minimalno, da je zelo težko predvideti, da bo to znanje postalo generator novih tehnologij.

Če pa dodamo, da je še precej te nizke tehnološke opreme amortizirane in da še za to nizko tehnološko opremljenost dela imamo kader, ki ne izpolnjuje zahtevanih izobrazbenih pogojev ni težko zaključiti, da je osnovna naloga vseh tistih, ki se po-

Ob odhodu v pokoj: Peter OJDANIČ, Bruno GIACHIN, Aldo GRUDEN.

Delavci TOZD RIBA so se od sodelavcev, kar se da prijetno poslovili: poslovilna zakuska, izrečene besede zahvale in slika z morskim motivom, ki naj bi omilila prehod na nov način preživljanja dneva. Slovesa se ni udeležil Sidon HUMAR, ki se je prav tako upokojil.

sredno in neposredno ukvarjamo s kadri, dvigniti izobrazbeno raven zaposlenih.

Leta 1983, ko smo opredelili akcijo novačenja mladine za naše poklice, me je analiza izobrazbene strukture v naših proizvodnih TOZD zelo presenetila. Pravimo namreč, da smo kmetijska-živilsko predelovalna industrija, med poklici delavcev, ki delajo v živilski proizvodnji pa najdemo živilce šele na višji in visoki stopnji zahtevnosti. V neposredni proizvodnji imamo na poklicni in srednješolski stopnji zahtevnosti samo kovinarje. V kolikor pa še razvid del in nalog zahteva živilca na poklicni in srednji stopnji zahtevnosti, so delavci, ki te naloge opravljajo priučeni k delu.

Takrat so se oblikovale naslednje ugotovitve, (ki veljajo še danes):

1. Srednje šole usmerjenega izobraževanja na obalno-kraškem področju niso nikoli izobraževale za poklice živilca.

2. Zaradi manjkajočega kadra živilske stroke so za stroji priučeni delavci, na vzdrževanju strojev pa kovinarji. Poklic živilca je ostal tako nedefiniran.

3. DROGA zato ni izstavljala potreb po živilcih in ni razpisovala štipendij za poklice živilca.

4. Ne ožje in ne širše okolje, še manj mladina ne pozna poklica živilca.

5. Starostna struktura delavcev, ki danes opravljajo naloge živilcev je pred upokojitvijo in potrebovali bomo izšolan nadomestni kader.

Iz teh ugotovitev se je oblikovala akcija z naslednjimi dejavnostmi:

1. Informiranje in obveščanje osnovnošolske mladine o naših potrebah z našimi poklici.

2. Pritegnitev v sodelovanje vse zunanje družbeno-politične organe in organizacije s področja izobraževanja.

3. Vztrajno razpisovanje štipendij za živilce na poklicnem in srednješolskem nivoju zahtevnosti.

V okviru obalne komisije za usmerjanje izobraževanja, se je oblikoval predlog, da bomo dobili kader za naše potrebe le, če bomo šlo približali mladim. Kajti le 9 odstotkov osnovnošolske mladine se odloča za šolanje izven obale in to za poklice, kjer je prisoten močan interes. Naš živilec pa med te interese trenutno ne spada.

S srednjo pomorsko in prometno šolo Piran smo se tako dogovorili, da poleg ribiča in kmetijca, razpiše še program živilca. Kar je v šolskem letu 85/86 tudi naredila. Izpeljala se je vseplošna akcija z vsemi sredstvi in prijemi, ki so nam trenutno na razpolago. Tako se ob ponujenem izobraževanju doma, ob 30 razpisanih štipendij, na šolo ni prijavil NIHČE. Kaj se je zgodilo? To kar smo že vedeli a vendar upali, skratka v trenutnem družbenem dogajanju smo zamudili vlak. Srednje usmerjeno izobraževanje ponuja 1200 prostih vpisnih mest, generacijski priliv je 900 osmošolcev. Mladina lahko tako izbira standardne — že dobro poznane priljubljene programe izobraževanja. Nivo aspiracije mladine raste. Otroci in še posebno starši si želijo, da bi si njihov otrok pridobil najmanj srednjo izobrazbo. Mi pa ponujamo poklicno šolo in še

poklice, ki so okolišu nepoznani in ki se odvijajo v delovni organizaciji, kjer so pogoji dela specifični, osebni dohodki v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami (ki tudi krvavo potrebujejo delovno silo) ne ravno visoki in kar nas najbrž vse moti, kjer vodilni, vodstveni in strokovni kader namesto, da bi se ukvarjal z razvojem DROGE in optimalno organizacijo dela, v DROGI izgubljam svojo energijo in svoj čas v združevanju in razdruževanju osnovnih dejavnosti.

Kako izstopiti iz tega začaranega kroga?

Moje mnenje je, da moramo nadaljevati in vztrajati na začetki akciji, to je še naprej prosvetljevati našo mladino o naši dejavnosti in naših poklicih.

Znotraj naših predelovalnih TOZD pa stremeti za tem, da:

— pri pokrivanju novih in nadomestnih potreb po kadrih zagotovimo izboljšanje kvalifikacijske strukture, kar bomo dosegli s tem, da bomo zaposlovali mlade strokovne kadre. Nič ni narobe, če ima kandidat eno stopnjo izobrazbe več, kot se zahteva za dela in naloge, na katere ga razporejamo.

— pri prerazporejanju delavcev znotraj TOZD, upoštevamo predvsem znanje, sposobnosti in motivacijo delavca, da si pridobi manjkajočo izobrazbo.

— večji priliv kadrov višjih stopenj izobrazbe. Danes se je to po TOZD povsem zanemarilo. Raziskovalci-razvojniki pokrivajo po TOZD operativne naloge, raziskovalno delo pa je marsikje odmaknjeno na stran. Od tod upravičena kritika, da raziskovalci ne dajejo od sebe rezultatov.

— štipendiste tehnologe — pripravnike vključiti v proizvodni proces, da povsem obvladajo obstoječo operativno. Tisti tehnologi pa, ki pokažejo smisel za raziskovalno delo pa nadaljujejo s svojim delom v raziskovalnem področju.

— motiviranje delavcev DROGE po izobraževanju ob delu v tistih strokah, ki so ključne za razvoj naše dejavnosti.

Če bi ta stremiljenja osvojile vse strukture (upravne in samoupravne) v DO DROGA bi bil jutri tudi viden rezultat.

O tem kaj pripravljamo strokovne službe glede napredovanja in razvoja kadrov, pa v prihodnjih številkah.

Mila Kukanja

30 let dela — tik pred zdajci

Piknik delavcev TOZD Delamaris

V lepem in vročem sobotnem popoldnevu 19. septembra smo se delavci TOZD DELAMARIS zbrali v senci parka Arigoni na pikniku. Zbrali smo se, da bi podelili delavcem — jubilatoma priznanja in nagrade za 10, 20 in 30 let dela ter priznanje upokojujencem, ki so se v tekočem letu upokojili.

Ob tem smo se, kot je to že v navadi, pomerili v nekaterih športnih disciplinah, kot npr. v vlečenju vrvi — ženske in posebej moški, balinanju in drugih družabnih igrich. Ansambel Toneta Kmetca iz Ptuja pa je mlado in manj mlado pritegnil na plesišče, ki se ni ohladilo do poznih ur.

Ob vročem poletju, ki je močno skoparilo z vodo in ob katerem so nas grele razne afere, smo se v parku Arigoni sprostiti in poveselili z željo, da bi se naslednji dan zbudili v vročem a vsaj čistem ozračju.

Nekaj upokojujencem iz leta 1987 — tisti, ki jim leta niso ovira

10 let dela — delo človeka krepi in lepša

20 let dela — še bodo morali prenesti

RAZVOJ MARIKULTURE

Marikultura se je v zadnjih dveh desetletjih v različnih delih sveta pričela uvrščati med pomembne gospodarske panoge — severna Evropa je razvila ogromne kapacitete za gojitev lososa, Južna Amerika in Azija temeljita razvoj v veliki meri na gojenju raka peneusa, Japonska v kateri se letna proizvodnja približuje milijonu ton gojenih alg, školjk, rib in rakov, vodi tudi na tem področju.

V Mediteranu, se širijo predvsem tradicionalne kulture ostrig in klapavic, vedno bolj pomembno mesto pa dobiva ribogojstvo.

Italija, Francija in Grčija se lahko pohvalijo z zavirljivimi uspehi, ki imajo poleg znanstveno-raziskovalne tudi in predvsem gospodarsko težo. Počasneje, a kljub temu zelo intenzivno so pričeli rasti marikulturni objekti tudi v mediteranskem delu Afrike, predvsem zaradi bližine velikih tržišč (Italije, Francije).

Ljudje vedno bolj spoznavajo, da je za kvalitetne, sveže in drage morske delikatese laže najti kupca, kot pa za poceni surovo železo ali konzervo plave ribe. Rast cen plemenitih morskih rib je višja od večine

drugih proizvodov, energija, ki je potrebna za proizvod 1 g beljakovin gojenih rib, da o školjkah niti ne govorimo, je 4 krat manjša kot pri govedini. Pomembna je visoka konverzija hrane, saj znaša pri ribah 1,8, kar je manj kot pri piščancih, 2 krat manj kot pri prašičih in 4 krat manj kot pri govedini, zato se ob hitri rasti cen gojenja rib najmanj draži. Edina večja ekonomska ovira je visoka cena mladice, ki pa bo z obvladovanjem in poenostavitvijo tehnologije padla.

V sosednji republiki so se tako razmišljanja v zadnjem desetletju prebela na površje. Tako je zraslo nekaj pomembnih centrov, kjer so s časom obvladali tehnologijo in ključne probleme nekaterih vej marikulture in s pomembnimi republiškim viri financiranja zgradili centre kot so CENMAR Zadar in vrsto drugih manjših uspešnih gojišč rib in školjk.

Slovenci smo na tem področju daleč zadaj, kljub temu, da imamo razvito sladkovodno ribogojstvo. Žal so bile donedavno oči uprte v vse manj čiste reke in jezera.

Pred leti je delovala ekipa raziskovalcev na Morski biološki postaji v Portorožu na področju gojenja rib, školjk in alg. Žal pa so zaradi nerazumevanja v znanstvenih krogih in okolici poskusi propadli in prvo, dragoceno pridobljeno znanje je ostalo neuporabljeno.

DROGA PORTOROŽ se je v začetku 80. let poizkusila s školjkarstvom. Pristop k tej dejavnosti ni bil najbolj strokoven, a kljub temu je sedaj v portoroškem zalivu gojišče s kapaciteto proizvodnje 400 ton klapavic, kar je lep začetek marikulture dejavnosti — kako naprej.

Pred nekaj leti se je v DROGINEM razvoju zaposlilo nekaj raziskovalcev, ki delajo na področju marikulture. Cilji so jasni: nekaj sto ton plemenite morske ribe, 2000 ton klapavic in ostrig in 5 do 6 ton biomase artemije, večje količine umetne hrane in juvenilne stadije morskih rib.

Za tako visoke cilje je potrebno ogromno znanje iz biologije, patologije, tehnologije rib, školjk, rakov in alg (od mrestitve do prodaje), dobro poznavanje okolja (od fizikalno-kemijskih parametrov do stopnje onesnaženosti), dobre tehnične opremljenosti in pomembne finančne podpore. Govorimo namreč o organizmih, ki naseljujejo slabo poznano morško okolje, njihova biologija je poznana le v manjši meri (od 1 do 10 %), gojitveni cikel pa traja od nekaj dni (alge) do dveh let (ribe).

Za tako obsežno nalogo ni v »DROGI« za to področje dovolj usposobljenih strokovnjakov, zato smo se povezali z ustreznimi institucijami v Sloveniji in sosednji Hrvaški, in sicer z Inštitutom Boris Kidrič, s Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani, z inštitutom za oceanografijo in ribištvo v Splitu in z Mirno Rovinj. Kljub tako široki povezanosti s strokovnjaki iz različnih segmentov znanosti vseeno ne obvladujemo celotne tehnologije gojenja, zato skupno z zgoraj navedenimi institucijami pod vodstvom SOZD HP in v sodelovanju z nekaterimi priznanimi strokovnjaki raziskujemo nekatere še neosvojene biološko-tehnološke postopke, ključne za doseg naših ciljev, in sicer:

— ugotovitev mejnih ekoloških parametrov komercialnega ribogojstva s posebnim ozirom na tolerančno raven pri nizkih temperaturah, oksigenaciji ter dopustno gostoto gojenih ribjih jat;

— testiranje prehrabnih efektov vseh nazpoložljivih surovin in njihovih mešanic, predvsem lastnih virov, v primerjavi s tradicionalno industrijsko hrano;

— postopki ekonomiziranja izlova artemije iz obstoječih naravnih in umetno-obogatenih rastišč ter usvojitve procesnih postopkov priprave ter konzervacije produktov;

— razvojna raziskovanja intenzivne gojitve avtohtonih in alohtonih slojev artemije ob umetni

obogatitvi rastišča s hranilnimi solmi preko povišane primarne produkcije ter ob uporabi direktnega dodajanja hranilnih enoceličnih alg;

— ugotavljanje ter eventualno izboljševanje kvalitete artemije predvsem vsebnosti nenasičenih maščobnih kislin;

— raziskave optimalne rasti na laboratorijskih kulturah v medijih slanice različnih koncentracij ter matične lužine ob uporabi obogatitve z anorganskimi hranilnimi solmi;

— pilotne in masovne kulture alg v solinskem okolju v optimalnih pogojih;

— uvajanje in razvoj ekonomičnih postopkov za pakiranje, zgostitev in konzervacijo alg;

— inicialna razvojna raziskovanja morskoga rotatorija brahionusa;

— inicialna raziskovanja možnosti gojitve juvenilnih stadijev morskih rib ter njihove prehrane z domačimi hranili, s posebnim poudarkom na uporabi alg, artemije in brahionusa, kočarskega prilova, odpadnih školjk in manj vrednih pelaških rib;

— preliminarne raziskave tehnologije izdelave mikrokapsulirane in druge hrane za juvenilne stadije morskih rib;

— strokovno usmerjanje obstoječih komercialnih gojitev školjk klapavic in ostrig ter razvoj tehnologije purifikacije pred trženjem.

Pričakujemo, da bomo v roku treh let zahvaljujoč skupnemu raziskovalnemu programu v okviru HP osvojili zgoraj navedene tehnologije gojenja morskih organizmov. To je velikega pomena, saj pričakujemo zasičenje zahtodno evropskih tržišč z branci in že v roku 6 do 10 let. Pomembno je, da v tem času izkoristimo bližino tržišča in se s kvalitetnimi proizvodi usidramo na trgu ter tako pridobljeno prednost izkoristimo za kontinuirano proizvodnjo in možno delno ali v celoti zamenjavo gojenih organizmov.

Jenko Radoš

Piknik delavcev TOZD Delamaris

Pomerili so se v balincanju

Ženske se lotijo vsega ...

NOVE KNJIGE — 30 ODSOTKOV CENEJE

STROŠKE POŠTNE PLACA ZALOŽNIK.

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA — bestseller, namesto 4.900 dinarjev, 3.430 din.

DESET PRAVLJIC DARJE LENARDIČ, namesto 2.800 samo 1.960 din.

O LJUBEZNI, ZBIRKA IZREKOV, namesto 2.800 samo 1.960 dinarjev.

Dr. Marek Lenardič, EKOLOGIJA IN INDUSTRIJSKA DRUŽBA — bestseller, namesto 3.300 samo 2.310 din.

Knjige naročite po povzetju na naslov:

Prof. DARJA LENARDIČ, Moste 34, 64274 ŽIROVNICA.

UVAJANJE AVTOMATIZACIJE V KNJIŽNICO NAŠE DO

Dinamičen in hiter napredek na vseh področjih človekovega udejstvovanja je ena izmed posebnih oznak današnje dobe.

Avtomatizacija je prispevek k uvajanju nove tehnologije, zlasti uspešnega delovnega procesa v marsikateri organizaciji združenega dela. Naloge in koristi računalništva so številne. Cilj pri tem pa je isti — delati bolje, hitreje, ceneje in biti konkurenčen.

Tako postaja uvajanje avtomatizacije v naše delo knjižnic in z njo uporaba računalnika pri vseh opravljenih knjižničnega poslovanja z uporabniki, vedno aktualnejše. Da je rezultat sodoben, pa je potrebno veliko sodelovanja in znanja za vsebinsko in organizacijsko povezan sistem.

Tudi naša knjižnica se je opremila z računalnikom tipa PC ATE. Smo optimistični in upamo, da bomo pri svojem delu uspešno uporabljali računalnik s programskimi sistemi in pripadajočimi specializiranimi programi, ki obvladajo vse procese v poslovanju knjižnic. Avtomatizacija naj nam bi nudila v prihodnjih letih, zaradi razvoja novih tehnologij, izboljššan dostop do podatkov s pomočjo predmetne oznake. Programski sistemi bodo omogočali avtomatsko iskanje po različnih zbirkah (cross-referencing) z namenom, da poiščejo vse ustrezne dokumente oziroma informacije za iskano predmetno oznako. PRIMER: Iščevo podatke o raziskovalcu. Programski sistem bo iskal reference v bibliografski bazi o tej osebnosti, obenem pa bo iskal v drugih bazah vse relevantne informacije o tej osebi.

Podatke se pred vnosom vpiše v vhodni obrazec oziroma dokument, ki ga je v SRS priporočila septembra 1985 Komisija za avtomatizacijo in računalništvo pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije in Centralni katalog NUK. Obrazec uporabljamo tudi v naši službi, le da je nekoliko prilagojen našim potrebam in zahtevam.

Iz tega lahko sklepamo, da smo tik pred tem, da napravimo velik korak proti posodabljanju knjižničnega poslovanja, in da je že čas, da organiziramo osnovne uvajalne tečaje uvoda v računalništvo.

Alenka Kubik

100-LETNICA GASILSKEGA DRUŠTVA V SREDIŠČU OB DRAVI

Gasilsko društvo Središče ob Dravi je bilo ustanovljeno na prvem občnem zboru dne 7. 3. 1887. leta. Potrebe, ki so narekvale ustanovitev gasilskega društva oz. njegove organizacije v Središču ob Dravi niso bile vezane le na trenutne potrebe požarne varnosti, temveč takratni pravni predpisi so zahtevali, da morajo v naseljih biti gasilske organizacije, katerih dolžnost je skrb za požarno varnost. Kot razberemo iz starih virov pa je že takratni občinski odbor, celo že pred navedenim letom, zahteval, da se taka organizacija ustanovi in se tehnično usposobi za gašenje požarov, zato je že pred ustanovitvijo imenoval pripravljalni odbor, ki je to nalogo tudi uspešno opravil 7. 3. 1887.

Takrat so bila izdelana prva društvena pravila v slovenskem jeziku, ki so morala biti predložena takratnim avstrijskim oblastem v potrditev. Pravila so vsebovala slovenska nacionalna stališča, zaradi kateri so bila takrat zavrnjena. Ne glede na to so ustanovitelji vztrajali in dosegli potrditev pravil. Skozi celo stoletje se je Gasilsko društvo Središče ob Dravi in njene okolice.

DROGA TOZD »GOSAD« SREDIŠČE OB DRAVI je bila pokrovitelj ob 100-letnici Gasilskega društva. Ves čas obstoja (obrata in TOZD od leta 1964) je DROGA PORTOROŽ vsestransko in uspešno sodelovala z Gasilskim društvom Središče ob Dravi. Večina delavcev iz Središča ob Dravi je zaposlenih v DROGINI temeljni organizacija »GOSAD«, zato je tudi skrb za varovanje premoženja pred požarom pri GD

Središče ob Dravi v veliki meri povezana z DO DROGA. TOZD »GOSAD« ima v Središču ob Dravi dva obrata, ki imata visoko požarno obremenitev, zaradi tega je delovanje GD Središče ob Dravi v današnjem času še toliko bolj pomembno. Gasilsko društvo Središče ob Dravi pomaga TOZD »GOSAD« pri izobraževanju in usposabljanju delavcev za požarno varnost. Poseben poudarek daje preventivnim ukrepom.

Ob praznovanju 100-letnice Gasilskega društva Središče ob Dravi je Predsedstvo Gasilske zveze Slovenije podelilo DROGI PORTOROŽ TOZD »GOSAD« gasilsko odlikovanje 1. stopnje za vestno in požrtvovalno delo v gasilski službi.

K. D.

ZAHVALA

V trenutku, ko smo se morali soočiti z dejstvom, da smo za vedno izgubili našo najdražjo

CRISTINO PRIBAC

smo bili deležni izrazov najglobljega sočustvovanja sodelavcev in prijateljev, z vseh strani nam je bila ponujena nesebična pomoč. Vsem naša iskrena hvala! Hvala tudi vsem, ki ste jo prišli poslednjič pozdraviti in jo zasuli s cvetjem.

Za njo žalujejo:
mama, oče, sestra, brat
in ostalo sorodstvo

AKTIV KMEČKIH ŽENA TOK VINAKRAS

V okviru TOK VINAKRAS deluje Aktiv kmečkih žena pod vodstvom mentorice Kvirine ŽVAB. Osnovni namen aktivna je vključevanje in povezovanje kmečke žene v širše družbene dejavnosti ter izobraževanje. Predsednica aktivna je kmetica Lidja ŠKERLJ, v odbor pa je vključenih 59 žena, ki zastopajo vasi sežanske občine. Odbornice obveščajo in prenašajo informacije naprej do kmečkih žena v svoji in bližnji vasi.

V letošnjem letu sta bili organizirani dve predavanji — higiena molže in predelava sadja v sadne sokove. V okviru 8. marca so si kmetice ogledale razstavo cvetja v Padovi.

Vsako leto je organizirana strokovna ekskurzija na posamezna območja po Sloveniji. Letos si je 208 žena ogledalo Goriška Brda in Tolminsko. Z izmenjavo izkušenj in kmetovanja ob različnih naravnih pogojih, se kmetice lažje odločajo za novosti in spremembe na lastnem gospodarstvu.

Aktiv kmečkih žena se vključuje v kulturno zabavne priredit-

ve na našem območju. Tako so kmetice sodelovale na Kmečki ohceti v Lipici, na Prazniku terana in pršuta v Dutovljah ter na Občinskem prazniku v Sežani s prodajo domačih specialitet — kraški štruklji, potice, drobno pecivo, med, medica ...

V Lipici so na igrah Kompas in Delo zasedle 1. mesto, na republiškem tekmovanju 12. septembra 1987 v Slovenski Bistrici pa 4. mesto.

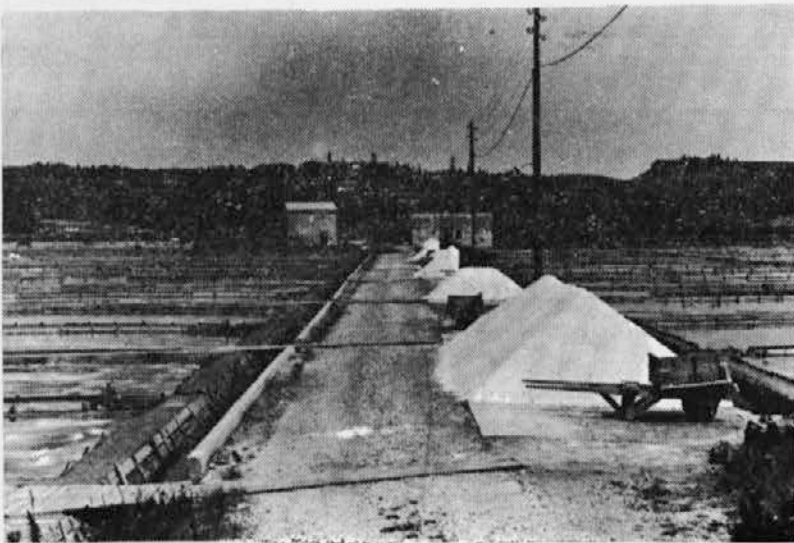
V sklopu aktivna so bile pred leti izdelane ženske in moške kraške narodne noče (moški pevski zbor Ponikve-Avber). Zelje so porodile folklorno skupino, katero uči Andrej BUTINA iz Kulturno umetniškega društva Karol Pahor iz Pirana. Kraško-primske plese ob spremljavi harmonikarja pleše osem parov. V nedeljo 20. septembra, se je folklorna skupina odzvala povabilu Kulturne skupnosti Ormož na tamkajšnjem kmečkem prazniku.

Pridite, kmečke žene pečejo in plešejo kljub celodnevnomu delu na njivi, vinogradu in v hlevu.

Majda Brdnik

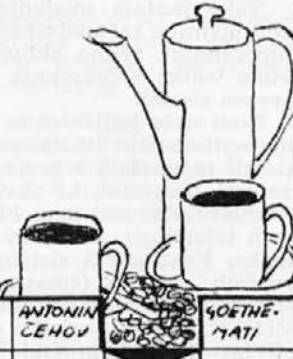

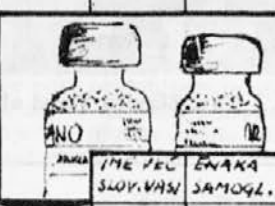

Tov. Slavica Vozel ob odhodu v pokoj — med že upokojenimi sodelavkami

Solinarji se letošnjega pridelka ne morejo veseliti. Za vinogradnike primerno vreme, solinarjem ni ustrezalo. Zaradi deževja v juliju in do 95 odstotne vlage v ozračju v mesecu avgustu in septembru so na 250 hektarjih solin solinarji pobrali le 2200 ton soli. Zaradi izredno nizkega pridelka bo TOZD morala kupiti 1000 ton paške in 3000 ton uljiške soli.

KRIŽANKA „DROGINI PROIZVODI“

		GABRIEL PLAVEC	NAJVIŠJA VRAČNA KARTA	ZVANO BELO VINO IZ BRD	JEEN PORRIT PROSTOK	ŽENSKO IME	KEM. SIMBOL ZA NOČ BELIJ	TOMISLAV HERALDE	ZVIŠANJ TON E	NEKDAŠNJI CITROENOV AVTO			
		UDAV TONE PARTIJE	DROBIL DIVJE GOVEDO	SOLTIL. ZLOČ OSEBA IZ IND. EPA	BESNI PRITOK REKE RHEIN ERU	SILICIJ LETNI OBROK	VRSTA LOVSKEGA PSA	MEJ. REKA IZM. UDR. ORIENT. PASEK	TJEJE Ž. 19E	ANTONIN CEHOV	GOETHE- MATI		
DROGA		VRAH V HI- MALAZI	DROGA										
IME NAR. HEROJA NADJA	JEL BRALCE	DRUGEN SLOJ	STRUJA	100m ²	TOVANA ODUTVE PRI NAS						RADIJ MESTNA ČETRT	ANTON. OZNAKA KOPRI- UNICE	FILIJSKI ZVEZDA
PIŠEC, PISATELJ NEKEGA DELA					ZNAKI ZA PISAVO	ALBERT EINSTEIN	Ž. 19E LUNANDEL KOLESA				V ČETRTI RIMSKI KRAJ	MANJŠE NASELJE ZIMNOVE OČE	
PREHOD DNEVA V NOČ			REŽISER "PESNE" KRAJ V ISTRI				ERDIJ ALUMINIJ			SVILENA TRAMINJA LOPA VEŽA			
IME AVTORJA EGZOD O J. DŽANU			VISOKI CER. NASLOV VREDNOST. PAPIR						GLASBLO NA STRUNE KAD				
LJUDSKA TEHNIKA	NOČNI PTIC				VRSTA SADRE ŠTISK V ŠPORTU								
IM RAZUM							KREČA POLJSKA CVEČICA	NILEK Ž. GLAS RIMSKI PESNIK					
DOPAJE ŽENSKO IME					JUŽNI SADEŽ PREDIV. NISA						JADRAN, OTOK		
IZRAEL. PRISTA- NICE			KAMILA LUCERNA	REKA V NISI PREDOBNA KUPINA						SUTRANJA PADAVINA VRSTA POTICE		IME JEL SLOV. VAS ENAKA SAMOGL.	
	SLOV. DLA MATORG								VOZOVNICA VSTOPNICA INDIJSKO VOZILO				
ODVAJALNI ČAJ	SLOV. DLA MATORG				OKRAJ ZA HERTZ	SESTAVIL JOŽE LESNIK	ATA	ŽIVILETK KUPŠIN DVA MAČKA			PLIN		GLAVIČNA BOLEZEN NA KLASH
	HRV. FOL. ZANAFIT					KVARSKI DELFIN AM. TIS. AGENCIJA				TUJE ŽIME PRIPOMOČ. PESNITEV			
					KRMA RASTLINA Z DEBELI KORENOM						PESNIK		